

MESERIASZUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Erdély és Bánság kis- és középparasainak hetilapja. — Az Ipartestületek Szövetsége, az aradi Iparos Ország, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége és a Timisoarai Vendéglősök és Kávésok Ipartestülete hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal.

„Tiszteld a tisztas ipart!”

Progresul cooperatiei in Cehoslovacia

De IULIU REINHART

Noi, care ținem atât de mult la cooperative cu convingerea că a lor este viitorul, luăm notă cu cea mai mare bucurie despre fiecare progres realizat de ideea cooperatiei și suntem mândri de succesele ei chiar și atunci când vestea ne vine din depărtare.

Desigur că nu noi stăm în fruntea țărilor în ce privește numărul cooperativelor și a coasociațiilor, ci chiar, cum am relatat și în rândul trecut, la noi unii au compromisat această idee și de aceea vom avea mult de lucru să recăștigăm încrederea publicului pentru a putea da șansa despre o nouă dezvoltare a cooperatiei.

Acum am primit darea de seamă despre situația și progresul realizat de cooperativele Cehoslovace și iată că ce putem observa în țara unde Bata, Liebig și alți magnati ai industriei dispun de întreprinderi colosale, deci întreprinderea particulară a ajuns cel mai înalt grad, observăm, că totuși cât de mare activitate desfășoară cooperatia, căci nu mai puțin de 17587 de cooperative are cu 3.400.000 membri.

Dar se vedem ce zice darea de seamă:

Uniunea Centrală a Cooperatiei din Praga își publică a 37-a dare de seamă, foarte interesantă prin aceea că dă informații nu numai asupra activității Uniunii ci și asupra progresului cooperatiei în Cehoslovacia.

La 1 Ianuarie 1934, funcționau în întreaga țară 17.583 cooperative, față de 17.488 în anul precedent, din care: 5.630 cooperative de credit — sistem Kampelik, 2.186 cooperative de credit — sistem Schultze-Delitsch, 5.490 cooperative agricole, 1.641 cooperative de consum, 1.461 cooperative de meseriași, 1.641 cooperative de construcție, 134 cooperative diverse, 49 uniuni cooperative.

Aceste cooperative numără un total de 3.400.000 membri.

Peste 4000 cooperative sunt reunite în Uniunea Centrală, care este nu numai o Casă Centrală a cooperativelor afiliate, dar și o Uniune de control a cooperativelor, un Centru al muncii cooperative intelectuale și un factor influent în domeniul comerțului cooperativ.

În calitate de Casă Centrală, Uniunea se bucură de încrederea depunătorilor. Depozitele au atins la 1 Ianuarie 1934 suma de 720 milioane coroane.

Depozitele vărzate în cooperativele de credit afiliate Uniunii Centrale, au atins la 1 Ianuarie 1934, 2185 milioane coroane — ceea ce reprezintă un plus de 90 milioane coroane față de 1929.

Imprumuturile acordate de cooperativele de credit, afiliate Uniunii Centrale, membrilor lor, se ridică la circa 1500 milioane coroane. Cât privește imprumuturile acordate de Uniunea Centrală membrilor săi, totalul a atins, la data de 1 Ianuarie 1934, suma de 448 milioane coroane.

Activitatea comercială a Uniunii Centrale a fost realizată prin intermediul organizațiilor comerciale create de Uniune. Trebuie menționate printre aceste organizații „Cooperative și Agrarol” — pentru comerțul de produse agricole și obiecte necesare în gospodărie — precum și organizațiile pentru vânzarea vitelor și a produselor derivate din lapte.

Activitatea de control a Uniunii Centrale s'a manifestat, în cursul anului 1933, prin 2415 revizii făcute de personalul de control al Uniunii

Miért álom a kalkuláció az építőiparban?

Középáras árlejtési rendszer megvalósításáért küzd az egész világ építőiparossága

Nemcsak nálunk, a külföldön is átka az építőiparnak a legolcsóbb árrendszerű versenytárgyalás. Mennyi rezssivel működik az építőiparos? Mit ír elő a helyes kalkuláció tudománya?

A mai rettenetes versenyt a középáras bevezetése máról-holnapra megszüntetné

Írta: CSISZÁR LAJOS.

Építőipari árkalkuláció! Mint valami szép mese, úgy tűnik fel előttem! Mint az irodalomtörténetnek, vagy az építészet történetének egy-egy legszebb gyöngyszeme. Emlék a múltból, mely szertefoszlott... Lehengerelte a való! Dehát azért emlékezzünk meg róla mégis. Lássuk, miként kellene eljárni.

Az árelemzésnek, vagyis az egységáras kalkulációjának egész irodalma van az építőiparban; külön tudományágat képvisel.

Amit kötetet tevő részletességgel írtak le: nagyon nehéz lenne most e hetilap szűkre szabott cikkében mind ismertetni. De nem is a részletekről, hanem a nagyvonalúságról, a lényegről,

a megélhetés követelte közös nagy érdekről lehet szó e lap hasábjain.

Hogy egy pár könyvről is megemlékezzem, mely e tudományággal foglalkozik, legnépszerűbb és legrészletesebb a német „Allgemeine Wiener Bauatgeber” Lothar Abeltől, magyarul Benkő István „Költségvetés”-a, a régebbi időből, újabban Mihály Ferenc hasonló műve, a „Vállalkozók Lapja” kiadásában Budapest 1931, mely a legújabb rendszereket is magában foglalja.

E költségvetési szakkönyvek először is azt ismertetik, hogy

miként kell előírni a munkát, azután pedig azt a normáliát szabják meg, hogy mit lehet követelni a vállalkozótól és mit köteles a vállalkozó építőiparos készíteni, hacsak szükségül az előírás.

Mi az a norma, mely mindkét oldalra, megrendelőre és vállalkozóra egyaránt kötelező? Aki az idevonatkozó előírásokat ismeri, sok nézeteltérést kerül el.

Az építési feltétel-füzet „Caiet de Sarcin” foglalja magában teljesen — a franciáktól átvett — romániai építési vállalati feltételeket és az elszámolás módját, mely sokban különbözik a magyar és német, illetve osztrák módoktól.

Minden építőiparosnak kell ismernie ezeket a tudnivalókat. Írásbeli vizsga-anyag az árelemzés minden építőipari kategóriánál. A költségvetés készítésénél ki kell mutatnia mindenik vizsgáló jelöltnek, hogy

az egyes munkanemekhez mennyi értékű

anyag, kézi munka és fuvar szükséges és mit tesz ki a rezsi.

Minden hivatalban a műszaki egyének számitásba veszik árkalkulációiknál az építőiparos üzleti, belső kiadásainak címén a rezsi-költséget, mely 10%-ban van hivatalosan elfogadva, míg a tőke befektetése révén keletkezett kamatvesztés és üzleti haszon együtt ugyancsak 10 százalékban van limitálva.

Mi is az a rezsi az építőiparban?

1.) Állványhasználat. 3 év alatt minden állvány elpusztul, elkorhad és ezért nem használható tovább. Első évi leírás 50 százalék.

2.) Szerszámok. Lapát, ásó, csákány, víz-mérték, kapocs, téglák és maltergép. Kisebb szerszámok félszezónban pusztulnak. Kapcsokat ellopják a legjobb vigyázat mellett is. Kis számszámmal azonnali leírás, gépeknél 5—6 év.

3.) Felügyelet. Pallér, anyagátvevő, éjjeli őrs stb. költsége.

4.) Betegségélyző és baleseti járulék. Munkabér után átlag 4 százalék, tehát, ha anyaggal történik a vállalat: 2 százalék.

5.) Szerződési illeték és bélyegek a vállalat után 1.5 százalék.

6.) Irodai alkalmazottak díjai. Leszámolási tervek, kiviteli költségelszámolások készítése, könyvelő, írnok, stb. díjai.

7.) Iroda, lakás és telep bére, vagy bérletéke.

8.) Ezen helyiségek fűtése és világítása.

9.) Utazási költségek árlejtésekre, eredmény, nélküliekre, az elnyert munka kereseteinek kiutalásai, sürgetése, stb.

10.) Adó és egyéb költségek.

Az adóról érdemes lesz pár szót külön is szólni. Az adó ma számottevő, komoly tétel. A román adózási rendszerrel az egyenes adó teszi az állam jövedelmét, nem pedig az új impérium előtti rendszer szerinti indirekt adók. Akkor egy 3—4 millió aranykoronát forgató építési vállalat alig fizetett 1000 korona állami egyenes adót, a mely adópótlékkal és közszéki adókkal együtt összesen 2000 koronára rugott.

Ma 2—3 millió lejt forgalmazó építőipari cégek fizetik a 2000 aranykoronának megfelelő évi 60.000 lejt adókat és taxákat, vagyis

a mai adó sokszor a forgalom 2—5%-ig is rug

miért is az már ilyenkor

nem a jövedelemből, hanem a törzsvagyomból megy.

Tehát ahol 8000 lejes firma-taxák, 10.000 lejes külön irodai kivetések, az anyagokra külön vámkövek vannak:

ott a 10% rezsiköltség csak elméleti szám. Nagyon jól tudja minden építőiparos, hogy az mennyit tesz ki esetenként és városanként.

Habár a helyes kalkulációt tanítja minden könyv és aszerint végzi el árelemzését a munkák előírásakor mindenik hivatal, mindezek dacára mégis mit tesznek a mai árlejtéseknél az építőipari vállalkozók?

Nincs az a licitáció, ahol ne engednének 15—30 százalékot is.

Volt rá eset, hogy

60%-nál is többet engedtek le.

Azonban az épített hatóságnak is volt esze, mert kimondta, hogy abból az összegből nem lehet megcsinálni a munkát és elutasította az olcsó ajánlattevőt.

A következő évben a hivatal felsőbb rendeltre az előző évi árlejtésen elért árat illesztette be a költségvetésbe. És ime, ebből is engedtek. De nemcsak ebből tettek engedményt, hanem a harmadik és negyedik évből is, amikor ugyancsak az előző évi, már kétszer levert árakkal állították be a költségvetést. Ez addig megy egyes helyeken, hogy a végén már a leszorított árakra nem adhat be senki ajánlatot, vagy ha igen, az a valaki tönkre is megy az olcsó árak miatt.

A számításnélküliséggel működő éhes versenynek

leggyalázatosabb típusa a szóbeli árlejtés.

Csak fenevadak rontanak úgy egymásra, mint az ilyen árlejtő iparosok, akikben már csak a legrettenetesebb emberi indulat,

az elvakult düh uralkodik.

Itt megszűnt nemcsak a kalkuláció, hanem a józan ész is.

Verik lefele az árat, hogy csak, hadd pukkadjon a másik.

A végén, aki megkapja a munkát, vagy tönkre megy, vagy az anyaggal marad adós a kereskedőnek.

Allamilag kellene betiltani az ilyen ostobaságot, nem pedig szabállyá tenni!

Meg kell jegyezni, hogy Tárgul Mures iparossága között nagy nehezen annyira mégis ment a szolidaritás, hogy

a szóbeli árlejtés vadállati verekedésében nem vesz részt senki. Marad ilyenkor mindenki az írásbeli ajánlatával.

A kontárság miatt, sajnos, a kezemunkájukkal dolgozó kisebb iparosoknak a segédekkel kell versenyezniük, hogy a napszámjuk valahogy megjöjjön.

Szolid vállalkozó az erős kontárság és verseny miatt nehezen tud munkához jutni és sokat kell kibőjtölnie azok közül, akiknek az olcsó árak miatt tönkre kell menniük.

As egész világ építőiparossága küzd ezek ellen a legolcsóbb rendszerű árlejtések ellen és a középárak behozatalát követeli.

Nemzetközi építészeti és közmunka-kongresszusok foglalkoztak a kérdéssel, hogy

a középárak révén a jó munkát biztosító, vita nélküli, gondmentesebb munkarendszer vezessék be az egész világon.

Longyelországban meg van ez a rendszer és az északi államok közül is több helyen. Franciaország, Anglia, Német és Olaszország elég gazdag ahhoz, hogy ne menjenek ennyire késhegyig egymásnak az építőiparosai.

Amerika hasonlítható össze a mi helyzetünkkel, ahol még ráadásul képesítés sincs az építőiparban. Naponta ugranak bele laikusok a nagy számokat kiabáló vállalkozásokba és véreznek el.

Tehát a középár rendszere az, amely az árszoros középúton a legjobban zárna ki a rettene-

tes versenyt. Mindenki iparkodnék nem a legolcsóbb, hanem a legnagyobb árú kalkuláló lenni hogy eltalálja a közepárat, a legdrágább és legolcsóbb között, az összes versenyzők ajánlatának mediáját.

Az éhes versenyben hiábavaló az árelemzés

Nagyarányu áremelések a hazai vasiparban

Vagónenként 3000—4000 lejjel emelte a kartell a betonvas árat, Az áremelés más vasipari cikkekre is várható.

A belföldi vashengerműveknek hosszú évek óta nem volt olyan kitűnő szezonjuk, mint ezen a nyáron, amikor a fokozott építkezési tevékenység folytán óriási mennyiségben adtak el. A betonvas iránti kereslet egyik-másik nyári hónapban olyan mértéket öltött, hogy

a gyárak nem győzték a megrendeléseket leszállítani.

Tekintettel arra, hogy a vasipar racionalizálása következtében ezidőszent csak két gyár: az aranyosgyéresi Sodronyipar r. t. és a brailai David Goldenberg Fii foglalkozik betonvas előállításával,

a két kartellizált vállalat tekintélyes nyereséggel realizált az idén.

Eppen ezért nagy visszatetszést keltett ugy a kereskedők, mint az építetők között a vaskartell legújabb elhatározása, amellyel

a betonvas árat 5 százalékkal felemelte.

Az áremelés különösen Erdélyt sújtja, ahol a betonvasat eddig is drágábban árulták, mint az országos átlagon felül, a vevőknek meg kellett fizetniük a Braila és az átadási hely közötti fuvardíjat, holott a vasat Aranyosgyérről szállították, a Sodronyipar székhelyéről.

Az új áremelés kilónként 30—40 banit tesz

minden tudománya, hiába a vizsga, a képesítés és kalkuláció ismerete!

Tehát egyhangúlag kell követelnie valamenyi iparosnak és közszállítónak a kontárság megszüntetésén felül a képesítést és a középárak árlejtési rendszert.

ki, vagyis egy vagónnál 3000—4000 lejt, amit a kartellgyárak azzal indokolnak, hogy a devizaneheztségek miatt a nyersvasat csak kompenzációs úton tudják behozni és az import a francia frankot 6.60 leiről körülbelül 9.50 leire drágitja meg.

Ez az indoklás azonban csak részben állja meg a helyét,

mert a vasat már régen kompenzációval importálják a gyárak, mégsem emelték az árakat, amíg nem tudták előre, hogy a fogyasztás ilyen mértékűt fog öltetni. És ugyancsak a kartell ellen szól az a körülmény is, hogy a korábbi megrendelt, de még le nem szállított vasbetont is csak az új árak mellett szállítják le, ami különösen kielezte ellenük a hangulatot a vaskereskedők körében.

Tekintettel arra, hogy a brasovi Farola-hengermű vasbetongyártási kísérletei nem jártak kielégítő eredménnyel, illetve nyersanyaghiány miatt a gyár nem tud nagyobb mennyiséget előállítani, a kartellgyárakkal szemben a fogyasztók teljesen tehetetlenek és legfeljebb csak azzal a kérésértékű fegyverrel élhetnek, hogy közelebbről tiltakozni fognak a kormánytól az újabb áremelés ellen, amelyet hír szerint egyéb cikkekben is hasonló lépés fog követni.

Ein Wort für den Herren

Die neue Saison hat für die Dame das Cocktaillkleid geschaffen und zum wichtigsten Modell der Garderobe erklärt. Die Frauen werden sich also wieder schön anziehen, wenn sie abends „ausgehen“, wenn sie ihr Programm ins Theater, ins Restaurant, in die Bahr führt. Die nahende Saison muss darauf verzichten, grosse festliche Toiletten und kleine Sportkleider als Gegensatz hinzustellen. Auch ist man endlich davon überzeugt, dass der Herr nicht gar oft den Smoking tragen will, aber er möchte sich abends frisch, vorteilhaft und elegant kleiden. Hut und Jackett in dunklen Farben sind Modeforschrift. Die Unterhaltungsplaezte der internationalen Staedte werden wieder ein schönes, ruhig-vornehmes Bild bieten: Madame in Cocktailrobe, schwarz oder farbig oder silbrig, golden glänzend. Derr Herr in dunklem Anzug.

Die Mode schreibt den Herrn vor: mit fortschreitender Saison wird der Anzug dunkler, das Hemd, der Kragen aber werden lichter. Die farbig und betont damit Geschmack und Eleganz. Der Prinz von Wales, massgebend für die Wandlungen der Herrenmode, bevorzugt seit jeher karierte Anzugstoffe. In diesem Herbst aber betonte er diese Vorliebe, was gewiss auf eine neuhende Karomode für den Herrn schliessen laest. In die Brusttasche des Sakkos gehört ein lichtgraues Taschentuch.

AUF HOHER SEE.

„Herr Kapitaen, sinken so grosse Schiffe oft?“, fragt eine aengstliche Dame.

„Nein, Gnaedigste, nur einmal!“, entgegnet der Kapitaen.

SZABÓK INGYENES TOVABBKÉPZÉSI TANFOLYAMA TIMISOARAN

A timisoarai munkakamara a szabóiparosok továbbképzésére különleges tanfolyamot rendez, amelynek vezetésére speciálistát kérnek fel. A tanfolyamon szabó mesterek, szabósegédek s a felszabadulás előtt álló tanoncok vehetnek részt. A tanfolyam látogatása díjtalan. Azok, akik a tanfolyamon részt akarnak venni, jelentkezzenek a munkakamaránál. A tanfolyam órát hétfőn, szerdán és pénteken a felső ipariskolában tartják meg este 8—10 óra között.

UDVARIASSAG.

A vasuti hálókocsban egy fiatal hölgy nem tud aludni, mert a szomszédos fülkében egy öreg utas úgy horkol, hogy a vonat dübörgését is túl-harsogja.

A fiatal hölgy átkopog, de semmi eredmény. Kopog, kopog, de a horkolás nem szűnik meg. A hölgy csak hajnal felé tud elaludni.

Másnap reggel, mikor a hölgy kijön a folyosóra, már ott áll az öreg utas és így szól:

— Nagysád, én hallottam önt az éjjel kopogni, de, bocsásson meg, nem jöhettem át önhöz, mert nagyon faradt voltam.

DECEMBERRE HALASZTOTTAK AZ IPARKAMARAI VALASZTASOKAT

Megírtuk, hogy a kereskedelmi minisztérium a kereskedelmi és iparkamarai választásokat november hó első napjaira tűzte ki. Most arról értesülünk, hogy ezeket a választásokat csak december hóban fogják megtartani azzal az indoklással, hogy a választók névjegyzéke a legtöbb kamaránál nem készült még el. ár pedig a törvény értelmében a választásokat csak a névjegyzék jóváhagyásától számított két hónap elteltével lehet megtartani. A választások elhalasztásának ez az indoka kissé különös és meglehetősen érthetetlen, hiszen mi sem egyszerűbb, mint nem elkészíteni a névjegyzékeket és ezzel a választások határidejét állandóan kitolni és ilyenformán a törvényes rendelkezés ellenére állandósítani minden kamarában az ideglenességet.

Beszélő számok hárommilliónégy- százezer csehszlovák állampolgár 17.583 szövetkezetének tavalyi üzletéből

Irta: REINHART GYULA.

Mi, akik a szövetkezetek dolgát a szívünkön viseljük, abban a meggyőződésben, hogy mégiscsak a miénk a jövő, örömmel állapítjuk meg azokat az előrehaladásokat, amelyeket a szövetkezeti eszme megtett. Büszkén számolunk be az elért eredményekről akkor is, ha azok kívül esnek azon a kis körön, ameddig a mi nyilvánosságunk eléri.

A szövetkezeti tagok létszáma tekintetében, bizonyos, hogy nem tartozunk az élen álló nemzetek közé. Mint *Az Iparos* múlt számában megírtuk, nálunk még hozzá sokan kompromittáltak is ezt az eszmét. Nagy munkára lesz szükség, hogy a bizalmat újból megszerezzük és a szövetkezetek újabb romániai haladásáról beszámolót tarthassunk.

Most kaptuk kézhez a csehszlovákiai szövetkezetek állásáról és jelentős előhaladásáról szóló beszámolót. És mit látunk? Abban az országban, amelyben a Batáknak, Liebigeknek és más iparbárokknak óriási magániparvállalatai, tehát az egyéni vállalkozás igen magas fokon áll, hatalmas tere nyílik a szövetkezetek működésének is, mert nem kevesebb, mint 17.583 szövetkezet működik 8 millió 400.000 taggal. De nézzük, mit mond a részletes beszámoló.

A csehszlovákiai szövetkezetek Prágában székelő központja igen érdekes felvilágosításokat nyújt 37-ik évi jelentésében. Nem csupán a központ működéséről számol be, hanem arról a nagy fejlődésről is, amit a szövetkezetek Csehszlovákiában megtettek.

1934. január elsején az ország egész területére 17583 szövetkezet működött az előző évi 17488 szövetkezettel szemben. Ezek közül 5630 Reifeisen rendszerű hitelszövetkezet volt, míg 2186 Schultze Delitsch-féle hitelszövetkezet. A mezőgazdasági

szövetkezetek száma 5490-et tett ki, míg fogyasztási szövetkezetük 1641 volt.

Kisipari szövetkezeik száma 1461 volt, míg építkezési szövetkezetük 1641, végül vegyes szövetkezetek 184 számmal szerepelnek a kimutatásban. Ezek a szövetkezetek 49 unióhoz tartoztak és összes tagjaik száma 3.400.000-et tesz ki.

A központi szövetkezetben több mint 4000 szövetkezet egyesült és ez a központ nemcsak az összes szövetkezetek ellenőrző szerve, hanem a szövetkezetek szellemi központja is.

Mint szövetkezeti központ, nagy bizalomnak örvend ez az intézmény a betevők részéről. Betétállománya 1934. január elsején 720 millió csehszlovák koronát tett ki.

A központhoz tartozó 4000 szövetkezet betétei 2185 millió csehszlovák koronára mentek fel, ami 90 millió csehszlovák szaporulat az előző évi betétállománnyal szemben.

A központ kebelében levő szövetkezetek 1500 millió csehszlovák hitelt nyújtottak tagjaiknak a múlt esztendőben, mihez a központ 448 millió koronával járult hozzá.

A szövetkezeti központ működése az általa alakított kereskedelmi szervezetben csúcsosodott. Külön említést érdemel egyik ilyen szervezetük, amely mezőgazdasági termények forgalomba hozatalával és a mezőgazdaság részére szükséges tárgyak beszerzésével foglalkozik. Számos szervezetük van az állati és tejtermékek értékesítésére is.

Ezek a szervek a múlt év folyamán 975 millió csehszlovák értékű árut adtak el.

Es még egy érdekes adat: a központi szövetkezet ellenőrzési osztálya a múlt év folyamán 2415 szövetkezetet vizsgált felül.

Mit ír elő a törvény a forgalmi adó elleni kihágások ügyében felvett jegyzőkönyvekre?

Tanulmányozza át tüzetesen minden érdekelt az előírásokat, mert a legkisebb formai hiba esetén is megsemmisítendő a törvény utasítása szerint a kihágási jegyzőkönyv.

Ismeretes, hogy a pénzügyminisztérium újabb, szigorú rendeletet adott ki a forgalmi- és fényűzési adó kivetésének és behajtásának ellenőrzésére. Ennek a rendelkezésnek máris mutatkozik hatása, mert:

a pénzügyi közegek sorozatosan veszik fel a kihágási jegyzőkönyveket a vállalatok és kereskedőcégek ellen.

Ezért szükséges feltétlenül tudnia mindenkinek, hogy

a kihágási jegyzőkönyv mikor érvényes, kik jogosultak azt felvenni és hogyan lehet azok ellen jogorvoslattal élni?

MIT ÍR ELŐ A KIHÁGÁSOKRA A VÉGREHAJTÁSI UTASÍTÁS?

Erre vonatkozólag a forgalmi adó-törvény végrehajtási utasítása nyújt felvilágosítást, amely a Hivatalos Lap 1934 április 26 és 27-iki számában jelent meg. A végrehajtási utasítás XI. fejezete a kihágások megállapítása és a jogorvoslatok tekintetében így rendelkezik:

Mindenekelőtt a törvényre való hivatkozással megállapítja,

kik jogosultak kihágási jegyzőkönyvet felvenni?

Ezek az illetékes tényezők két csoportra osz-

lanak. Az elsőbe azok a hatósági közegek tartoznak, akik

minden különleges megbízás nélkül is jogosultak és kötelesek forgalmi adó kihágás ügyében eljárni.

Ezek a kerületi és speciális inspektorok az adó-megállapító pénzügyigazgatóságok (minthogy azonban a legújabb rendelet ezeket feloszlatta, az ezek helyébe lépő úgynevezett kerületi felügyelőségek), a vámtisztviselők, bármilyen rangban is legyenek, továbbá a vámfelügyelő helyettesek, ellenőrök, valamint a közvetett adó főnökei és ellenőrei.

JOGI SZEMÉLYISÉGEK IS KÖTELESEK ELJÁRNI A FORGALMI ADÓ ATLÉPŐI ELLEN

A második csoportba azok tartoznak, akik a kihágások megállapítása céljából mint állami tisztviselők a pénzügyminisztériumtól erre különleges felhatalmazást nyer-

tek. Ezeken kívül még van egy harmadik csoport is, ami a mi szempontunkból a legérdekesebb és legfontosabb: Nevezetesen

az összes szakmai társulatok, ha jogi személyiség nélkül elismerést nyert, jogosultak és

kötelesek a tudomásukra jutott kihágásokról az illetékes hatóságokat értesíteni.

Ennélfogva a jogi személyképpen bejegyzett egyesületek is ebbe a kategóriába tartoznak, tehát rájuk nézve is áll az a kötelezettség, hogy a tudomásukra jutott kihágásokat feljелеtsék.

A pénzügyminisztérium szervei szükség esetén követelhetik az ilyen elismert jogi személyek közreműködését a kihágások megállapításánál.

A KIHÁGÁSI JEGYZŐKÖNYV ELŐÍRÁSAI

A rendelet pontosan előírja a kihágási jegyzőkönyv tartalmát és pedig abból az okból, hogy az ilyen jegyzőkönyveket később formahibák miatt ne érvényesíthessék. A jegyzőkönyvnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

1. A jegyzőkönyv felvételének helyét, évét, hónapját és napját;
2. A jegyzőkönyvet felvevő egyén családi és keresztnévét, címét és annak megjelölését, hogy milyen minőségben veszi fel a jegyzőkönyvet, a mennyiben pedig erre speciális meghatalmazása van, ennek a meghatalmazásnak aktaszámát.
3. A kihágást elkövető családi és keresztnévét, lakhelyét vagy székhelyét, amennyiben több személyről van szó, akik egyetemlegesen felelősek, ezek közül mindegyikre nézve a most említett adatokat.
4. A kihágás tárgyát és körülményeit részletező és bizonyítékok felsorolását.
5. A törvény azon szakaszának idézését, amely ellen a kihágást elkövették.
6. A törvény azon szakaszának megjelölését, amely a büntetést előírja.
7. A jegyzőkönyvet felvevő közeg aláírását, a mennyiben többen vannak ilyenek, valamennyinek az aláírását.

MINDEN BIZONYÍTÉK A JEGYZŐKÖNYVHOZ CSATOLANDÓ

A törvény a jegyzőkönyvben foglalt kihágás bizonyítására az összes bizonyítási eszközöket megengedi. Ennélfogva

a kihágási jegyzőkönyvbe csatolni kell az összes írásbeli bizonyítékokat, a megfelelő okiratokat össze kell gyűjteni és mellékelni, minthogy esetleg később a kihágást elkövetőnek nem áll módjában a jegyzőkönyv kiegészítését kérni.

Felhívjuk olvasóink figyelmét a jegyzőkönyvnek a lényeges feltételeire, amelyek nélkül a jegyzőkönyv nem érvényes.

A jegyzőkönyvet a pénzügyminisztériumhoz kell felterjeszteni jóváhagyás végett.

A jóváhagyott jegyzőkönyvet azután kézbesítik a kihágást elkövetőnek.

A jóváhagyott jegyzőkönyv elsőfokú határozatnak tekintendő és jogot ad a minisztériumnak arra, hogy mindenféle biztosítási intézkedéseket tegyen a kihágást elkövető személy bárhol található és bármilyen természetű vagyonára.

HÚSZ NAP ALATT FELEBBEZHETŐ

A kihágási jegyzőkönyv ellen a közléstől számított húsz nap alatt a kihágást elkövető felebbezést nyújthat be. A felebbezést annál a törvényszéknél kell beadni, amelynek területén a kihágást elkövették.

A felebbezésben a felebbező köteles lakhelyét megjelölni abban a városban, ahol a törvényszéknek székhelye van. Ha ezt elmulasztja, a felebbezés semmis. A felebbezés indoklásában az összes kifogásokat fel kell hozni és csatolni kell hozzá az összes írásbeli bizonyítékokat, vagy eredetiben, vagy másolatban. Ezt a felebbezési határidőben kell megtenni. A felebbezésnek egy másolatát, valamint a fentebb említett aktákat megküldik a pénzügyigazgatósághoz is a felebbezési tárgyalásról szóló idézéssel együtt. Ha a felek a tárgyaláson megjelennek, akkor az eljárás minden hiányosságát orvosoltnak tekintik.

A kihágási jegyzőkönyvet alaki okokból csak a bíróságok semmisíthetik meg. A törvényszék ítélete ellen az ítélet közlésétől számítva, harminc nap alatt az illetékes királyi táblához felfolyamodásnak van helye. A tábla megsemmisítheti a törvényszék ítéletét és érdemben tárgyalhatja le az ügyet, mely esetben végérvényes ítéletet hoz.

Jogesetek a kisipar köréből

MEGSZAKAD-E AZ ALKALMAZOTT SZOLGÁLATI IDEJENÉK FOLYTONOSSÁGA, HA A CÉGTULAJDONOS ELHALALOZÁSA UTÁN A CÉG RÉGI NEVÉN KÖZKERESZETI TÁRSASÁGGÁ ÁLAKUL AT?

A bucaresti királyi tábla első azekciójának 1934 augusztusában hozott elvi döntése a munkaiügyi törvény 75-ik szakaszának érdekes értelmezésével

A legfőbb semmitőszék, midőn az ilyen természetű ügyek még hozzá tartoztak, a felülvizsgálati eljárás folyamán arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvény 37-ik szakasza szerint a munkaszerződés jogi természetű, hogy a munkás kötelezi magát valamely munkának a munkaadó számára való elvégzésére, vagy arra, hogy szolgáltatást teljesít a szerződés értelmében, míg a munkaadó ezt díjazza. Lényege tehát a szerződésnek munkaszolgáltatás vagy szolgálat-teljesítés a munkás részéről és fizetés a munkaadó részéről. Személyhez kötött szerződés lévén, ha a vállalat oly értelemben megszűnt, hogy a régi cég felszámolt és másik tulajdonos vette át, akkor a régi munkahelyén maradt alkalmazott szolgálati ideje, helyesebben szerződéses jogviszonya az új tulajdonossal szemben újra kezdődött. A törvény 75-ik szakasza kimondja, hogy a munkaadó halála csak akkor nem szünteti meg a szerződést, ha az üzem folytatódik. Kérdés azonban, az esetben, ha az új tulajdonos nem üzletátruházás útján jut a cég birtokába, de azért mégis a régi cég nevét használja, az üzem pedig tovább működik és az alkalmazott továbbra is alkalmazásban marad,

vajon az így a régi cég folytatásaképpen alakult közkereseti társasággal szemben megőrzi-e jogait az alkalmazott?

Általában a törvény 37. szakasza szerint ha nem öröklés, hanem adásvétel útján jut a birtokába az új tulajdonos a régi cégnek, vagy a régi cég megszűnik és más formában teljesen újjáalakul és kapcsolatát a cég régi érdekeltiségeivel szemben elveszti, azt kell mondanunk a törvény alapján, hogy

a régi cég megszűnt és így megszűnt a szolgálati viszony is. Ez esetben a felmondási idő és az összes jogokat a volt cégtulajdonossal szemben kell érvényesíteni.

Ha azonban a régi cég nem szűnt meg, hanem az folytatódott és az a cégtulajdonos elhalálozása folytán magától értetődő változáson ment át, azonban a cég továbbra is létezik, az alkalmazott jogai érintetlenek maradnak, mert hiszen a régi cég nem szűnt meg, hanem az eset körülményeihez képest átalakult és folytatódott.

Esetről-esetre kell tehát az ilyen esetben eldönteni a bíróságnak, hogy vajon a cég megszűnt-e, vagy folytatása a régi cégnek. esetleg az a régi cég átalakulása, amely lehet olyan is, hogy a régi cég megszűnését is magában foglalja. Ilyen eset, ha egy egyéni cég, habár folytatódik, vevőkörét megtartja, de részvénytársasággá alakul át. Ez megszűnése a régi cégnek, még ha alapjában kereskedelmi szempontból a megszűnt cég alapjain épült is fel, de jogilag új személy. Az alábbi közölt esetben ezzel szemben a királyi tábla, mint felülvizsgálati fórum, azon az állásponton volt, hogy

az az átalakulás nem érinti az alkalmazott jogait.

A jogeset a következő: Paloseanu Nicolae a Mircea Nicolae és Társa cégnél van alkalmazásban. A cég címe: „Carul de bere” (Kocsi a sörhöz). Paloseanu 1906 óta van alkalmazásban mint pincemester és pénztáros havl 10.000 lej fizetésével. A régi cégtulajdonos 1932-ben történt halálakor

a cég folytatódott és átalakult N. Mircea Suc. s Co. közkereseti társasággá.

A cég 1933-ban az alkalmazott elé egy levelet tett, amelyben felhívták, ismerje el, hogy 3 hónapi idő-

Ötvennégy targusecuesci iparos és kereskedő adóárverése

A szerencsétlen kisegyzstenciók a pénzügyigazgatóhoz fordulnak orvoslásért, de ha az sem segít rajtuk, a pénzügyminiszternél intervenálnak.

Már több ízben beszámoltunk arról a kíméletlen adóbehajtási politikáról, mely az utóbbi időben a Székelyföldön, különösen pedig Háromszék megyében meghonosult. Az az eset azonban, amelyről most szereztünk tudomást, minden eddigi méretet és elképzelést felülmúl.

A targusecuesci adóhivatal ugyanis október hó 23-24 napjaira egyszerre 54 iparos és kereskedő ellen tűzte ki az ingatlan-árverést.

A szerencsétlen emberek elkeseredése annál nagyobb, mert kettő kivételével

valamennyiük adóhátraléka jóval 10.000 lejen alul van s ezt az összeget a most kisé felledülő öszi keresetükből szándékoztak kifizetni,

míg az árverések foganatosításával valamennyien végső anyagi romlásba jutnak.

A végső elkeseredés szélén álló emberek most Szentkereszthy Béla báró képviselőhöz fordultak panaszukkal, aki meg is ígérte, hogy

érdeklükben közbenjár a megye pénzügyigazgatójánál

s amennyiben itt nem sikerülne az árverések felüggesztését kieszközölni,

a kérést a pénzügyminiszter elé terjeszti fel.

Reméljük, hogy erre a lépésre már nem lesz szükség s a pénzügyigazgató is belátja, hogy az árveréseket nem tarthatja meg, mert ezáltal mindörökre elvesztene 54 értékes adófizetőt.

A MODERN TECHNIKA LEGJÓBBA VIVMANYA: GIGASZI CSÖBŐL KESZULT HID

Két prágai mérnök újrendszertű hidépítéssel foglalkozik, amely állítólag korzakkalkotó változást jelent a hidépítés terén. Az újrendszertű hid tulajdonképpen nem egyéb, mint egy betonnal bélelt vas-, illetve acélszerkezet, amely az építés befejezése után óriási csőhöz hasonlít. A csövet, amely a hid vázát alkotja, két hatalmas betonpillér tartja. Az óriási átmérőjű csőben helyezik el a járdákat a gyalogjárók részére. Az újrendszertű hidon igen gyors forgalom bonyolítható le. Az újrendszertű hidszerkezet a feltalálók állítása szerint olyan erős és tartós, hogy minden eddigi hidépítési rendszert felülmúl.

tartamra felmondott neki a cég. Egy éve mult, írja a felmondó levél, hogy a cégnél van és kötelezettséget vállalt, hogy 3 hónap mulva, amikor el fogja hagyni a céget, nem követel továbbiakban semmit. Az alkalmazott ezt elutasította. Arra hivatkozott, hogy 1906 óta állandóan ennél a cégnél működik, tehát egy évi felmondás jár neki.

A peres-eljárás lefolytatódott és a pert az alkalmazott nyerte meg.

A cég felülvizsgálattal élt. Előadta, hogy a törvény 75-ik szakaszát helytelenül alkalmazták. Kérte a táblát, hogy a hibás ítéletet semmisítse meg. Indoka:

a cég nem köteles csak 3 hónapot fizetni, mert a szolgálati viszony a tulajdonos halála folytán még 1932-ben megszűnt.

Az „N. Mircea Suc et Co.” új cég és vele az alkalmaztatási viszony újra kezdődött.

A tábla elutasította a felülvizsgálati kérelmet, mert a jogviszony a céggel nem szakadt meg.

A cég a régi firmát használja és miután a firma nem szűnt meg, amellyel a megállapodás megkötött, az alkalmazott jogai megmaradtak és folytatódottak. A tulajdonos halála tehát a törvény 75-ik szakasza szerint nem szüntette meg a jogviszonyt, mert a cég teljes egészében folytatódott.

MIKOR BOCSATHATÓ EL MINDEN FELMONDÁS NÉLKÜL „VÉTKESSÉG” CIMEN A TANONC?

A legfőbb semmitőszék harmadik szekciójának 140/1938. sz. döntvénye a munkaiügyi törvény 74-ik szakaszának értelmezésével

Leopold Goldenberg pert indított Rosenblatt Jacob ellen 1060 lej visszatartott fizetése és 1500 lej felmondási időre járó összeg iránt, amely összeg részére 1929 december havára jár. Keresetében (képviseelve apja által) a kiskorú előadja, hogy alkalmazott volt mint tanuló a felperesnél, a munkaiügyi törvény értelmében. A munkaadó 1929. december 2-án felmondás nélkül elbocsátotta és ezért a decemberi fizetése és a jogtalanul

FIATALSÁG, ACHI!

Öreg fiuk ifjúkori emlékeiken édelegnek a kávéházban.

— Hej, haj, — mondja az egyik, — amikor én fiatal voltam, olyan hullámos volt a hajam, hogy a légy, amelyik a fejemre szállt, tengeri betegséget kapott.

HATASOS RECEPT.

Cinege ur nagyon köhögött. Elment az orvoshoz csillapítóért. Az orvos szórakozottságból valami erős hashajtót írt neki.

Másnap délelőtt találkoznak:

— Na, hogy van? Köhög még?

— Hát merek?

visszatartott előző hónapi járandóságából 1060 lej jár még neki.

Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet és csak 630 lej jogcím nélkül visszatartott összeg megfizetésére kötelezte az alperest. Ez ellen az ítélet ellen a kiskorú képviselője felebbezéssel élt, de a törvényszék azt helybenhagyta.

Ezek ellen az ítéletek ellen a kiskorú képviselője felülvizsgálattal élt. Előadta, hogy fia tanuló és hivatkozik a munkaiügyi törvény 85-ik szakaszára, valamint ugyanezen törvény 37-ik szakaszára.

A tanulói szerződés is munkaiügyi szerződés, mert a tanuló fizetés ellenében munkát szolgáltat. Tekintettel pedig arra, hogy felperes tanuló a fenti ügyben eladói teendőket végzett, a törvény 93-ik szakasza szerint felmondásnak van helye.

A munkaiügyi törvény 74-ik szakaszát tévesen magyarázták. Fia, mint tanuló, gyermekek csinyt követett el és így a rögtön hatályu felmondásnak helye nem volt. A hivatkozott törvény-szakasz értelmében nem követett el súlyos hibát, tehát a hivatkozott törvénysszakaszok szerint a felmondási idő jár neki, miután a munkaadó csak 2-án és nem eisején mondta fel az állást, a folyamatban lévő hónapra fel nem mondhatott.

A legfőbb semmitőszék nem foglalkozott azal, hogy a tanuló szerződés és felmondási ideje hogy minősíthető, hanem a felülvizsgálatot elutasította. A két elsőfokú bíróság megállapította ugyanis, hogy

a tanuló a vevőkkel trófiát ült és a többi alkalmazottat is munkájában akadályozta. Tehát a törvény 74-ik szakasza szerint vétkes magatartást tanúsított.

Azt pedig, hogy csakis súlyosan hibás magatartás esetén alkalmazható a rögtön hatályu felmondás, a semmitőszék nem vette figyelembe, mert a törvény csakis vétkességet említ, tehát az, hogy a két elsőfokú hatóság a felperes által gyerekes csinynek állított tény, vétkességnak minősítette, ez ténykérdés, de különben is a vonatkozó szakasz szerint elég, ha az alkalmazott vétkes magatartást tanúsított. Annak feltételeit tehát helyesen állapította meg a két elsőfokú bíróság, miért is a felülvizsgálatot, mint alaptalan, elutasította.

Közl: dr. Kele Sándor ügyvéd

Hol a hiba, hogy sehol sincs kereset?

Hazai nagyipari vállalatok 1932-iki fekete esztendeje a mérlegeredmények statisztikájának tükrében

A cement és mésziparon, építőanyagiparon és szállítmányozási iparon kívül egyetlen nagyipari iparág sem volt 1932-ben rentábilis. — A hazai gyárparban működő nagytőke újabb beruházásokkal igyekezett kivédeni a dekonjunktúra bomlasztó hatását, — Az újabb beruházásoknak tulajdonítható, hogy gyárparunk teljes egészében ki tudta használni a kontingentálási rendszer védelmét.

Amíg a mai súlyos közterheket nem fogják csökkenteni, rentabilitásról még a hazai nagyiparnál sem lehet beszélni.

Köztudomású tény, hogy a romániai nagyipar fejlődésének olyan fokára jutott el, hogy a belföldi szükségletnek legnagyobb részét fedezni tudja. Tény az is, hogy a romániai nagyipar fejlődéséhez hozzájárult a kontingentálási rendszer bevezetése is, azonban a romániai nagyiparnak a kontingentálás bevezetése előtt súlyos áldozatokat kellett hoznia, hogy fejlődésének jelenlegi magas fokát elérhesse. Tudvalevő, hogy a kontingentálás bevezetése előtt a hazai nagyipar válsága 1932. évben érte el mélypontját, amidőn a meglévő iparvállalatok nagyrésze csak súlyos veszteségekkel

tudta üzemét fentartani. Eppen ezért nem érdektelen ismertetni a kereskedelmi és iparügyi minisztérium mellett működő statisztikai hivatalnak adatait, amelyek az 1932. évben lezárt mérlegek alapján kerültek nyilvánosságra a részvénytársasági alapon működő iparvállalatok üzleteredményeiről. A részvénytársasági alapon működő iparvállalatok a romániai nagyiparnak nyolcvan százalékát képviselik és így ezeknek mérlegeredményei tükrözik a romániai nagyipar 1932. évi helyzetének.

Hány nagyipari vállalat működött 1931-ben és 1932-ben Romániában és milyen tőkével?

A statisztikai adatok szerint az

1932-ik évben Romániában 1049 ipari részvénytársaság működött 38 milliárd 121 millió lej részvénytőkével.

A részvénytársaságok száma, az 1931. évvel szemben csak ötlet,

a részvénytőke azonban több, mint kétmilliárd lejjel csökkent.

Országirányok szerint az ipari részvénytársaságok helyszíne a következőképpen alakult 1931-ben és 1932-ben:

Az ó-királyságban 1932-ben 613 ipari részvénytársaság működött, 28,7 milliárd lej tőkével. Az 1931. évben a részvénytársaságok száma 602

ÚJRA HALASZTAST SZENVEDETT A TIMISOARAI CAPITOL ÉPÍTKEZÉSE

A nyár elején összedől a Capitol-mozit földözi a balazserencia. Senki sem akar fölépülni. Most derült ki, hogy a legfelső műszaki tanács az építési terveket még egyáltalában nem is hagyta jóvá. Ezért Suciu Adrian városi főmérnök és Pohlen mérnök, aki a vasbetonépítkezésben szakértő, hátán a fővárosba utaztak, ott megsúgatták a tervek jóváhagyását hogy azokat hasznalhassák. Az aradi Astra-gyár azután nekiláthat a vasszerkezet elkészítésének és felszerelésének. Ez tízenegy nap alatt megtörténhetik, mire belefoghatnak a többi munkálatokba és ha minden jól megy, november végére az újjáépített Capitol-mozit mégis megnyílhatik.

TERMEZETTUDOMÁNY.

Proccék a tengerparton nyaralnak. Procc ur haza utazásuk előtt egy üveg tengervizet visz a hotelba.

— Mit akarsz azzal a tenger vízzel? — kérdi tőle Proccné.

— Bizonyítéknak viszem haza, hogy lássák, hol nyaraltunk.

— Jó tipp, de figyelmeztetek, locsants ki egy csöppet az üvegből.

— Miért?

— Mert jön a dagály és kinyomja a dugót.

volt ugyan, azonban a részvénytőke 30,6 milliárd lejt tett ki.

Erdélyben és Bánságban 1932-ben 404 ipari részvénytársaság 4,2 milliárd lej részvénytőkével működött. Az 1931. évben még 418 részvénytársaság volt 4,4 milliárd lej tőkével.

Bukovinában 21 részvénytársasági alapon működő iparvállalat 1932-ben 141,3 millió lej részvénytőkével dolgozott, 1931-ben 25 ipari részvénytársaság 193 millió lej részvénytőkével.

Beszarábiában 1932-ben 11 ipari részvénytársaságnak 54,8 millió lej részvénytőkéje volt, 1931-ben pedig 9 ipari részvénytársaság 51,5 millió lej részvénytőkével rendelkezett.

VESZTESÉGES VOLT A NAGYIPARRA NÉZVE 1931. ÉS 1932.

Az 1931. és 1932. évben az ipari részvénytársaságok rentabilitása teljesen eltűnt, amit a következő adatok igazolnak:

Az 1929. évben az ipari részvénytársaságok 2,7 milliárd lej tiszta nyereséget és 1,4 milliárd lej veszteséget mutattak ki. Így tehát az ipari részvénytársaságok rentabilitása 4 1/2 %-os volt. Az

Részletes statisztikai adatok a különböző nagyipari szakmák 1931. és 1932-ik évi üzleteredményeiről

A VASIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOK

száma az 1931. évi 88-ról 81-re, a részvénytőke pedig 3815 millió lejről 3758 millió lejre csökkent. Ezeknek tiszta nyeresége 1931-ben 134,4 millió lej, 1932-ben pedig 141,3 millió lej volt, a veszteség 1931-ben 701,3 millió lejt, 1932-ben 849,1 millió lejt tett ki, vagyis

a két évben a belföldi vasipar veszteséggel dolgozott.

A CEMENT- ÉS MÉSZIPAR

azok közé a csekélyszámu iparágak közé tartozik, amelyek az 1931. és 1932. évben rentabilitást tudtak elérni.

Az 1932. évben 19 ilyen vállalat 861 millió lej részvénytőke mellett 48,2 millió lej tiszta nye-

Rostschutzfarbe KAMPF
dem
HELLONIUM ROSTE

hochqualitatives Produkt für
Grund- und Deck anstrich
in allen Farben.

Man verlange **HEL-LA** Chemisches Laboratorium ARAD.
Spezialangebot btr. Eminescu 37.

1930. évben ez a rentabilitás erősen lecsökkent, mert a 2,4 milliárd lej tiszta nyereség mellett 1,9 milliárd lejt tett ki a veszteség úgy, hogy a rentabilitás már csak 1,3 százalék volt az 1930. évben. Az 1931. évben 2 milliárd lej tiszta nyereség mellett 4,1 milliárd lej volt a veszteség, az 1932. évben 1,3 milliárd lej tiszta nyereség mellett 3,5 milliárd lejt tett ki a veszteség. Így tehát

a romániai ipar vesztesége 1931-ben 2,1 milliárd lejt tett ki és így rentabilitásról szó sem lehet.

Az 1932. évben az iparvállalatok investíciói növekedő tendenciát mutattak és az 1931. évi 53 milliárd lejről 56,6 milliárd lejre emelkedtek. Ez az adat is mutatja, hogy a romániai iparvállalatok a kedvezőtlen üzletmenet ellenére is az 1932. évben milyen áldozatokat hoztak az ipar fejlesztése érdekében.

ÚJABB BERUHÁZÁSOK A DEKONJUNKTURA ELLEN

Az ipari részvénytársaságok az 1932. évben, a válság legsúlyosabb esztendejében, igyekeztek tartalékaikat növelni, ami által a tartalékalapok az 1932. évben 2,9 milliárd lejről 3,6 milliárd lejre emelkedtek. Az egyéb tartalékalapok, főképp az amortizációs tartalékok, a kedvezőtlenebb üzletmenet miatt, csökkentek. Az 1931. évben a különböző tartalékok 21,9 milliárd lejt tettek ki, ez az összeg 20,3 milliárd lejre csökkent, ami annak is tulajdonítható, hogy az iparvállalatok tartalékaiból igyekeztek fedezni veszteségeiket.

A hitelezők tétele 38,8 milliárd lejről 36,5 milliárd lejre csökkent, az adósság tétele viszont 17,7 milliárd lejről 19 milliárd lejre növekedett.

Ha az egyes iparágakat a rentabilitás, illetőleg az üzleteredmény szempontjából vizsgáljuk, úgy megállapíthatjuk, hogy

egy-két iparág kivételével az iparvállalatok átlagos minimális rentabilitást sem tudnak elérni.

Az 1932. évben az ország területén a cikk élén felsorolt iparágakban 140 részvénytársaság dolgozott 1128 millió lej részvénytőkével. Az 1931. évben még 151 ilyen részvénytársaság volt 215 millió lej részvénytőkével. Ezek az iparvállalatok 1931-ben 78,2 millió lej tiszta nyereséget értek el és 601,9 millió lej veszteséget szenvedtek. Az 1932. évben a tiszta nyereség 76,5 millió lejt, a veszteség 426,1 millió lejt tesz ki, vagyis az 1931. és 1932. évben ezekben az iparágakban

átlagos rentabilitásról szó sem lehet

reséget ért el és 9 millió lej veszteséget szenvedett, úgy hogy átlagos rentabilitása 4,5 százalék volt. Az 1931. évben 15 ilyen részvénytársaság 50,7 millió lej tiszta nyereséget és 8 millió veszteséget ért el, úgy, hogy rentabilitása 5 százalékot tett ki. A mész- és cementipar rentabilitása azzal magyarázható, hogy a válság kitörése után a bankokból kivont takarékosági tőke az építkezésekben keresett elhelyezkedést és különösen az ó-királyságban az építkezések, a válság ellenére is, fellendültek.

AZ ÉPÍTŐANYAG-IPAR

szintén rentabilitással dolgozott az 1931. és 1932. években, ambar a rentabilitás erősen csökkenő tendenciát mutat. A 32 részvénytársasági alapon működő építőanyagipari vállalat 489 millió lej

részvénytőke mellett az 1932. évben 23.8 millió lej tiszta nyereséget ért el és 21.6 millió lej veszteséget szenvedett úgy, hogy rentabilitása 1.7 százalékot tett ki. Az 1931. évben 33 ilyen részvénytársaság 472 millió lej részvénytőke mellett 29.9 millió lej tiszta nyereséget ért el és 21.5 millió lej veszteséget szenvedett, úgy, hogy rentabilitása 4 százalék volt.

A TEXTILIPARBAN

a 117 részvénytársaság 1932. évben 2 milliárd 489 millió lej részvénytőke mellett 69.2 millió lej tiszta nyereséget ért el és 389.7 millió lej veszteséget szenvedett. Az 1931. évben 119 részvénytársaságnak 2 milliárd 384 millió lej részvénytőke mellett 53.4 millió lej volt a tiszta nyeresége és 271.5 millió lej a vesztesége. Így tehát

ebben az iparágban sem lehetett az 1931—1932. években rentabilitásról szó.

AZ ÉLELMISZERIPARBAN

vállalataink az exportpiac elvesztése miatt, 1931—1932. években nem mutattak rentabilitást. Az 1932. évben 135 élelmiszeripari részvénytársaság (a malomipari vállalatok nélkül) 3 milliárd 706 millió lej részvénytőke mellett 118.8 millió lej tiszta nyereséget és 374.4 millió lej veszteséget mutat ki. Az 1931. évben 132 ilyen részvénytársaság 3.646 millió lej részvénytőke mellett 160.3 millió lej tiszta nyereséget ért el és 167.9 millió lej veszteséget szenvedett.

A GAZ ÉS VILLAMOSSÁGI VÁLLALATOK

1931-ben még rentabilitással dolgoztak, 1932. évben ezeknek rentabilitása is eltűnt. Az 1931. évben 56 ilyen részvénytársaság 1½ milliárd lej részvénytőke mellett 79.7 millió lej tiszta nyereséget és 37.2 millió lej veszteséget mutatott ki. A rentabilitásuk — így tehát — 2.8 százalék volt. Az 1932. évben azonban az 59 részvénytársaság tiszta nyeresége 1634 millió lej részvénytőke mellett 76.5 millió lejre csökkent és vesztesége 81.6 millió lejre növekedett úgy, hogy rentabilitásuk teljesen eltűnt.

A PETRÓLEUMIPAR

amint ismeretes, évek óta súlyos válsággal küzd a nemzetközi piac helyzete miatt. Ennek tulajdonítható, hogy

a petróleumipari részvénytársaságok túlnyomó része súlyos veszteségeket szenvedett.

Az 1932. évben 99 petróleumipari részvénytársaság 11 milliárd 440 millió lej részvénytőke mellett 247.6 millió lej tiszta nyereséget és 618.6 millió lej veszteséget mutatott ki. Az 1931. évben 96 petróleumipari részvénytársaságnak tiszta nyeresége 12 milliárd 893 millió lej részvénytőke mellett 1 milliárd 57 millió lej volt, vesztesége pedig 1 milliárd 586 millió lej. Így tehát átlagos rentabilitásról a petróleumiparban nem lehet szó.

A BANYAIIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOK

az 1931. és 1932. években szintén nem mutathattak rentabilitást. Az 1932. évben 65 bányaiipari részvénytársaság 2 milliárd 726 millió lej részvénytőke mellett 148.8 millió lej tiszta nyereséget ért el és így 214.5 millió lej veszteséget szenvedtek. Az 1931. évben 65 bányaiipari részvénytársaság 2 milliárd 989 millió lej részvénytőke mellett 111.5 millió lej tiszta nyereséget és 201.9 millió lej veszteséget mutatott ki.

AZ ÜVEGIPARBAN

az 1932. évben 11 üvegipari részvénytársaság 297 millió lej részvénytőke mellett 2.6 millió lej tiszta nyereséget és 33.9 millió lej veszteséget mutatott ki. Az 1931. esztendőben ugyanezeknek az ipari vállalatoknak ugyanolyan részvénytőke mellett 74.892 lej volt a tiszta nyeresége és 28.7 millió lej a vesztesége úgy, hogy az 1931/1932 években

az üvegipar általános rentabilitást nem mutat ki.

A 43 KERÁMIAI IPARTELEP RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1932-ben 179 millió lej részvénytőke mellett 3.1 millió lej tiszta nyereséget és 37.8 millió lej veszteséget mutatott ki. Az 1931. évben 49 vállalatnak 217 millió lej részvénytőke mellett 3.9 millió

A marghitai ipartestület mozgalmát indított, hogy fizetessenek adót az iparengedély nélkül működő kontárokkal

A marghitai ipartestület megkeresést kíván intézni a zalaui pénzügyigazgatósághoz és javasolni akarja, hogy a pénzügyigazgatóság olyan iparosokra is vessen ki jövedelmi adót, akiknek nincs iparigazolványuk, azonban bebizonyítást nyert, hogy munkát vállalnak, tehát jövedelmük is van.

Az ipartestület agilis jegyzője Papp Sándor készült ezt a javaslatot megtenni. Abból az elvből indul ki, hogy a jövedelmi adót nem az ipar, hanem a tényleges jövedelem után kell fizetni, tehát ha bárkinek jövedelme van, az után adózni is kell, akár van iparengedélye, akár nincs.

Az ipartestület ezzel a módszerrel az iparengedély nélküli kontárok garázdálkodását akar-

ja lehetetlenné tenni. Az akció remélhetőleg célra vezető is lesz, mert ha adót fognak kivetni az iparengedély nélküli dolgozókra is, azok kényszerítve lesznek iparengedélyt váltani és az ipartestület védő szárnyai alá menekülni, amely minden esetben védi az össziparosságot érdekeit.

Különállón a fenti javaslatról az ipartestület vezetősége lrtóhadjárattal indít az iparosok kontárjai ellen, amiben segédkezet nyújt neki a városi vezetőség is.

Már meg is kezdték az ellenőrző szemléket és sikerült több iparnélküli dolgozó kontárt elcsipni. Ezek ellen már meg is indították az eljárást a járásbíró útján, amely súlyos bírsággal fogja sújtani a kontárokat ipari kihágás és jövedelem-eltitkolás címén.

Románia ipari felkészültsége

Nemrégiben készült el az iparügyi minisztériumnak az ország üzeméről készült 1933. évi kimutatása, amelynek legfontosabb adatait itt közöljük:

Ipari vállalatok száma (erdélyi bányavállalatok adatai nélkül) 3487.

Beruházott tőke értéke 39,828,930.000 lej.

Lőerő 529.968.

Tisztviselők, mérnökök száma 21.264.

Munkások száma 163.513.

Kifizetett bérek 5,612,899.000 lej.

Tüzelőanyag értéke 1.654,015.000 lej.

Nyersanyag értéke 17.881,250.000 lej.

Termelt áruk értéke 37.940,757.000 lej.

A kimutatás további adataiból megállapítható, hogy az ökirályság iparosítása nagyobb mértékben halad, mint azt általában hitték. Az ökirályság ipara ma már fejlettebb, mint a sokféle szempontból háttérbe szorított erdélyi ipar. A kimutatás a bányavállalatok adatai nélkül készült, tehát Erdély egyik legfontosabb ipari megnyilvánulásának számadatai hiányoznak ahhoz, hogy teljes legyen az ország ipari felkészültségéről alkotott kép.

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
Kisiparosok által készített

elegáns
cipőt kaphat
olcsó árban!

NINCS KIVÉTEL.

A vendég egy hosszú ősz hajszálát talál a levestben. Dühösen hívja a vendégloást és szemrehányást tesz neki.

— Hja, uram, — felel az, — idővel a legjobb szakácsné is megöregszik.

SEMPER IDEM.

Csiperke, aki idősebb ember, fiatal nőt vesz feleségül és magyarázza neki:

— Tudod, édesem, vannak férfiak, akik hetenként egyszer csókolóznak, vannak férfiak, akik hetenként kétszer csókolóznak, sőt vannak férfiak, akik hetenként háromszor csókolóznak, — mondhatom neked, — az mindig ugyanaz.

A NYOMDAIPARBAN

1932-ben 60 részvénytársaság működött 412 millió lej részvénytőkével. Ezeknek tiszta nyeresége 11.9 millió lej, vesztesége pedig 43.1 millió lej volt. Az 1931. évben 60 nyomdaipari részvénytársaság 448 millió lej részvénytőke mellett 16.7 millió lej tiszta nyereséget és 58.4 millió lej veszteséget mutatott ki. A nyomdaipar tehát e két évben szintén rentabilitás nélkül dolgozott.

A SZÁLLÍTMÁNYOZÁSBAN

dolgozó 16 részvénytársaság 1 milliárd 425 millió lej részvénytőke mellett az 1932. évben 246.9 millió lej tiszta nyereséget és 27.8 millió lej veszteséget mutatott ki. Így tehát ebben az évben rentabilitása 15%-ot tett ki. Az 1931. évben 15 vállalat 1 milliárd 424 millió lej részvénytőke mellett 154.7 millió lej tiszta nyereséget és 25.8 millió lej veszteséget ért el. Rentabilitása tehát 9% volt. A hivatalos adatok szerint tehát

a szállítmányozási ipar volt a legrentábilisabb az 1931. és 1932-es évben, mert rentabilitása ez alatt a két esztendő alatt több, mint 66 százalékkal növekedett.

A VEGYIPAR

Az 1932. évben 68 vegyipari vállalat 1 milliárd 334 millió lej részvénytőke mellett 51.1 millió lej tiszta nyereséget és 137.6 millió lej veszteséget mutatott ki. Az 1931. évben 67 vegyipari vállalatnak 1 milliárd 323 millió lej részvénytőke mellett 63.1 millió lej tiszta nyeresége és 110 millió lej vesztesége volt. Így tehát a vegyipar is veszteséggel dolgozott.

A BŐRIPARBAN

26 részvénytársaság 403 millió lej részvénytőke mellett 1932-ben 15.4 millió lej tiszta nyereséget és 126.4 millió lej veszteséget mutatott ki. Az 1931. évben 24 bőripari részvénytársaság 405 millió lej részvénytőke mellett 13.1 millió lej tiszta nyereséggel és 96.9 millió lej veszteséggel zárta mérlegét. Rentabilitást tehát a bőripar sem mutatott a fenti két évben.

A fenti mérlegeredmények számadatai világosan megmutatják, milyen súlyos volt a válság, amelyen a romániai gyáripar 1932-ben átment. How zárultak ehhez a súlyos adóterhek, mert a nagyipar adója 1931-ben 12 milliárd lejt, 1932-ben pedig 10 milliárd és 351 millió lejt tett ki. Rentabilitásról tehát addig, míg a súlyos közterheket nem csökkentik, még a hatalmas tőkékkel dolgozó hazai nagyipari vállalatoknál sem lehet beszélni.

Ki kisiparos?

Választóvonal a nagy- és kisipari kategóriák között az iparkamarai választásoknál.

A cluji iparkamarához megérkezett az iparügyi minisztérium döntése a kis- és nagyiparos kategória közötti különbség ügyében. Erre a megkülönböztetésre a közeledő iparkamarai választások miatt van szükség. A döntés szerint

azok az iparosok, akiknek huszról kevesebb alkalmazottjuk van, még ha 4000 lejnel nagyobb professzionális adót is fizetnek, ugyanintén az olyan iparos is, aki 4000 lejnel kevesebb adót fizet, még ha husz munkásnál több is dolgozik nála, feltétlenül a kisiparosok választói csoportjába tartozik.

DEFINITION.

— Papa, was ist ein Glaebiger?

— Das ist ein Mensch, der glaubt, er wird sein Geld wieder bekommen.

AZ UJONNAN ÖSSZEHOVOTT KÖZGYÜLÉS MEGTARTOTTA VÉGRE A PETROSENI IPARTESTÜLET TISZTJUTATASÁT.

Hosszas huza-vona után a petroseni elsőfokú iparhatóság új közgyűlést rendelt el az ottani járási ipartestületnél, mert a pár hónappal azelőtt megtartott választást az iparosok egy része formai okokból megfélebbizte. Az új közgyűlésen a hivatalos lista győzött. Az új ipartestületi vezetők a következők lettek: Todea Nicolae, Radu Ioan, Kurko János, Almásy Árpád, Konka Ferenc, Dénes György, Schlett Ede, Crisan Gheorghe, Hribal János, Farkas János, Krachtusz József, Sajóvits Ezra, Sedian Nicolae, Vasinka János, Morariu Ioan, Kiss János, Grosz Jakab, Zsurka Alexandru és Papp Jenő. A választáson a loneai iparosság nem vett részt, kijelentette, hogy olyan emberek szerepelnek a listán a loneai iparosok részéről, akiket nem tekintenek megbízottjaiknak. A testület pénztárnokának egyhangúan újból Boray Jánost választották meg.

WO WAR DIE LILLI?

Lilli kam, wie immer, um halb ein Uhr aus dem Büro nach Hause. Ihre Mutter empfing sie ganz verzweifelt:

— Wo warst du gestern nachts? Die Uhr schlug eben halb drei, als du heimkehrtest.

Lilli streichelte ihre Mama.

— Schau, Mutti, dir will ich es verraten, ich war mit Paul Zander bei der letzten Kinovorstellung. Wir sahen uns die „Rote Bestie“ an, ein entzückender Film. Dann gingen wir zu Fuss nach Hause und debattierten lange über das Stück.

— Du lieber Gott, du warst mit Paul Zander bis halb drei auf der Strasse! Wenn das Papa erfährt, schlägt er dich halbtot.

— Papa werde ich sagen ich sei mit Peter Falke auf dem Schriftstellerball gewesen; Peter ist ohnehin ein Tölpel, dem mich Papa ruhig anvertraut.

— Gut, wenn ihm aber Papa begegnet und sich bei ihm erkundigt, wie ihr euch unterhalten habt, ist der Skandal fertig.

— Aber... ich werde Peter bitten, er möge Papa sagen, wir waeren zusammen ausgegangen und haetten uns gut unterhalten.

— Schön... Was wird aber Peter von dir denken, wo du die Nacht tatsaechlich verbracht hast?

— Überlasse das mir, Mutti! Peter werde ich überreden, ich haette bei Mimi bis viertel zwei Uhr früh Bridge gespielt und dann keine Strassenbahnen mehr bekommen.

— Aber auch Peter könte doch mit Mimi zusammenkommen.

— Wegen Mimi brauchst du dir keine Sorgen zu machen, mit ihr werde ich rasch fertig.

— Der Mimi willst du die Wahrheit erzahlen?

— Gott behüte! Ihr werde ich wieder sagen...

Es laetete. Paul Zander trat ein. In der Hand hielt er zwei Kinobillette.

— Lilli, — sagte er ausser Atem, — ich habe für heute zwei Karten zur „Roten Bestie“ besorgt. Es soll ein spannender Film sein.

El kellett halasztani Clujon az építőmesterek sorsdöntő tárgyalását, mert az érdekelt építőmesterek közül csak négy jelent meg...

Az erdélyi és bánági építőiparosoknak az építészakamara ellen indított harcát Az Iparos már többször ismertette. Az építészakamara felállításáról szóló törvény ugyanis a csatolt területek építőiparosainak szerzett jogait nem ismerte el és úgy rendelkezett, hogy csak azokat szabad az építészakamara tagjai közé bevenni, akik különleges képesítéssel rendelkeznek.

Bucurestiben számtalanszor jártak el az illetékes hatóságoknál a sérelem orvoslása érdekében, anélkül, hogy számbavehető eredményt értek volna el.

A helyi hatóságok nem hajtották végre szó szerint ezt a törvényt és ennek a jóindulatnak köszönhető, hogy a csatolt területek építőiparosai még nem veszítették el minden reményüket.

A sérelmes intézkedés ellen birói úton is felléptek az építőiparosok. Timisoarán a reviziós bizott-

sághoz adtak be panaszt.

Clujon pedig az ítélő tábla közigazgatási bíróságánál kérték a vonatkozó rendelet törvénynek, mint alkotmányellenesnek, a megsemmisítését.

A cluji ítélőtábla a napokban már másodszor foglalkozott a cluji építőmesterek panaszával, anélkül, hogy érdemi határozatot tudtak volna hozni. Az a különös eset történt meg, hogy

a közigazgatási panasz 12 aláírója közül csak négy jelent meg a tárgyaláson és ezért a tárgyalás megtartását októberre halasztották el.

A bucuresti ügyvéd, akit az építőiparosok jogvédelemre kértek fel, kissé meglepetve szerzett tudomást a cluji építőiparosok nemtörődöméről, pedig ez már Clujon bevett szokás. Ennek tulajdonítható részben az is, hogy a cluji iparosok nagy része csőd szélén áll.

Ismét tisztújító közgyűlés előtt áll a sfantugheorghei Iparos Otthon

Több ízben beszámoltunk már arról az áldatlan harcról, mely a sfantugheorghei iparosokat évek óta két táborra szakítja. Arról is beszámoltunk, hogy az ottani Iparos Otthon jelenlegi vezetőségével szemben álló ellenzéki tábor vezére feljelentést tett a vezetőség ellen s annak elnökét és pénztárnokát különböző visszaélésekkel és szabálytalanságokkal vádolta meg.

Ennek nyomán még jobban elmélyült ellentétek elsimitására és a vád pontjainak tisztázására az iparosok döntőbírósgát kértek fel. A döntőbírósg, amelyben mindkét tábor képviseltette magát, a vád állításait alaptalanoknak találta és megállapította, hogy

az Iparos Otthon jelenlegi vezetőségét semmiféle mulasztás, vagy visszaélés nem terheli.

Már-már úgy látszott, hogy a döntőbírósgai határozat végre békét terem az ellenségeskedő ipa-

rosság körében. Az ügyben összehívott rendkívüli közgyűlés azonban, amely az előállott helyzetet lett volna hivatva tisztázni,

újabb heves összetűzésekre adott alkalmat.

A rendkívüli közgyűlésen az iparosság feltűnően nagy számban jelent meg a miután a gyűlés elnöke ismertette a választott bíróság döntését, mely szerint az Iparos Otthon eddigi vezetőségét, ugyanintén annak elnökét és pénztárnokát semmiféle szabálytalanság nem terheli,

az ellenzék bizalmatlansági indítvánnyal állt elő s a közgyűlés kevés szavazattöbbséggel az indítványt el is fogadta.

Tekintettel arra, hogy a közgyűlés határozatképes volt, az Iparos Otthon jelenlegi vezetősége egyöntetűen lemondott tisztségéről és a 14 napon belül összehívandó újabb rendkívüli közgyűlés lesz hivatva az otthon új vezetőségét megválasztani.

Milyen formában nyújtandó be a régi munkásbiztosító járulékok és birságok ügyében a felülvizsgálat iránti kérés?

Új rendszer a bérlistákon nyilvántartott munkások illetékeire.

A munkásbiztosító központi igazgatónácsa nemrég két fontos határozatot hozott, amelyek közelről érintik az összes munkaadókat.

Az egyik döntés szerint

a bérlisták alapján történő bejelentések ellenőrzése céljából a nagyobb munkaadók a befizetett járulékösszeg erejéig bélyegeket fognak kapni.

Ezeket a bélyegeket minden munkás biztosítási könyvecskéjébe külön-külön, a megfelelő járulékösszeg erejéig be kell ragasztani.

A másik döntés, amely az új törvény 109. szakaszának kiterjesztő értelmezésével jött létre, kimondja, hogy

a régi törvény alapján az 1932.—33. évre ki-
vetett baleseti járulékok ellen már beadott és ezután beadandó felebbezéseket és reviziós kéréseket a munkásbiztosító központja maga tárgyalja le

A munkaadók érdeke tehát azt kívánja, hogy a régi törvényben előírt módon és időben esideig be nem nyújtott, az 1933. április 8. vagyis az új törvény előtti időre esideig be nem fizetett járulékok és birságösszegek ügyében készítsenek revi-

ziós kérést, két példányban. Ezeknél a kérvényeknél a 38849—23—8—1934. rendeleti számra kell hivatkozni. A kérés egyik példányát a központ, a másikat véleményezés céljából az illetékes helyi pénztár címére kell elküldeni.

HOGYAN KELL ELJARNI A KONTAROK ELLEN?

Az oradeai iparkamarától átirat érkezett a város vezetőségéhez, amely szerint feljelentés érkezett hozzájuk, hogy Salontán, egy Kracan! Sándor nevű egyén iparengedély nélkül folytat kenyérsültést.

Az átiratban az iparkamara felszólította a város vezetőséget, hogy vizsgálja meg az ügyet, hogy amennyiben a feljelentés a tényeknek megfelelő, azonnal megtehesse a szükséges megtorló intézkedéseket.

ZSURON.

— Edes Micika, ne mondja azt nekem, hogy Weisz.

— De, kérem, hiszen olyan rövid ideje ismerem, miért ne nevezem Weisznak?

— Mert engem Schwartznak hívnak.

EGYESÍTETTEK A PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁGOK KIVETÉSI ÉS BEHAJTÁSI OSZTÁLYAIT

Mivel a két részre osztott pénzügyigazgatóságok rendszerével sem tudták a pénzügyi szervek több adót inkasszálni, a minisztérium kényszerítette a behajtási és kivetési pénzügyigazgatóságokat.

SZÜRETI MULATSÁG AZ ARADI IPAROS OTTHONBAN.

Jól sikerült szüreti mulatságot rendezett vasárnap délután 6 órai kezdettel az aradi Iparos Otthon. A mulatság az Iparos Otthon kerthelyiségében és a Kulturház nagytermében zajlott le, ahol vidám fiatalok a késő hajnali órákig táncoltak. A mulatságon csószlányok és legények a következők voltak: Kiss Matild, Elbe Blanka, Kovács Márta, Szilágyi Böske, Dózi Mária, Spitz Lajos, Elbe József, Weisz Ernő és Kovács Kálmán. A büfében és a tombolánál a következő ur-hölgyek szorgoskodtak: Reinhart Gyuláné, Glück Józsefné, Zombory Gyuláné, Braun Samuné, Martini Jánosné, Engelhardt Ferencné, Illyés Istvánné, Kőszeghy Emilné, Bakács Miksáné, Gégner Sándorné, Faragó Böske és Szabó Jolán. Ez a mulatság is, mint az Iparos Otthon minden megnyilvánulása, úgy erőkölsileg mint anyagilag kitűnően sikerült. A siker érdekében az igazgatóság részéről Bakács Miksa dolgozott a legtöbbet és Hermann Robert, az Otthon agilis titkárja.

ZAROS. HATARIDŐIG NEM FOGAD EL IMPORTKÉRVÉNYEKET A KERESKEDELMI MINISZTERIUM

Bucurestiből jelentik: Az ipar- és kereskedelmi minisztérium a következő kommunikátetette közbe: Az összes importörök tudomására hozzák, hogy a 4-ik évnegyed importrezsimsjének előkészítő munkálatai miatt szeptember 24 és október 1 között nem fogad el a minisztérium iktatásra importkérvéseket, csak panaszokat, vagy adminisztratív jellegű kérvényeket.

OLCSÓ REMINISZCENCIA.

Grün az uccán találkozik régi barátnőjével, a Malvinnal, akihez így szól:

— Jaj, Malvinkám, be rég nem voltunk együtt, szeretnék egyik délután feljönni hozzád.
— Az bajos lesz, — szól Malvin — hiszen én már férjnél vagyok.

— Tudom, Malvinkám, sőt a férjedet is nagyon jól ismerem, de hát vágyakozom utánad és szívesen adnék 2000 lejt, ha a holnap délutánt nálad tölhetném el.

Na, 2000 lej az szép pénz és Malvin asszony másnap délután fogadja Grünt. Eltöltenek egy édes órát, mire Grün letesz 2000 lejt az asztalra és szívélyesen elbucsuzik.

Este hazafőn a férj és izgatottan kérdi:

— Itt volt a Grün?

Malvin zavartan kebegi:

— Igen, itt volt.

— És adott 2000 lejt?

— Igen, adott, itt van a 2000 lej.

A férjnek szélesre mosolyodik a szája:

— Látod, Malvin, ez a Grün mégis egy remek ember. Ma délelőtt kölcsön kért tőlem 2000 lejt és szavát adta, hogy ma délután meahozza. Vannak még tisztességes emberek.

Nagyiparunk demonstratív felvonulása a fővárosi mintavásáron

Az ország gyáriparának impozáns seregszemléjén igen előkelő helyet vivot ki magának az erdélyi és különösen az aradi nagyipar.

A Bucurestiben rendezett iparkiadállítás megnyitása az uralkodó jelenlétében nagy ünnepélyességek között folyt le. A kiállításnak nagy sikere van annak ellenére, hogy igen rövid idő állt a gyárak és iparvállalatok rendelkezésére s hogy a nehéz gazdasági viszonyok sok vállalatnak nem engedtek meg a részvételt. A kiállítás rendezőse a Parcul Carol-ban, amelyben Bucuresti a kiállításokat rendezni szokta, új pavillont emelt, amelyben a butor-, bőr-, textil- és fémipar nyert elhelyezést. Itt állnak az aradi Astra-gyár által kiállított vasuti kocsik, amelyek előtt a király kíséretével együtt hosszasan időzött és tetszéssel szemlélte a nagyszerű munkát. Az aradi Astra-gyár méltó módon képviseltette magát az ország iparának nagy seregszemléjén. Az Astra-vagongyár egyik legfontosabb erőforrása Arad gazdasági életének sokezer munkáscsalád egzisztenciája kapcsolódik ahhoz a nagyszerű termelő munkához, amely az Astra-gyár műhelyeiben folyik. A gyár egyik legjelentősebb üzeme az országnak. Impozáns módon demonstrálta ezt a gyár vezetősége azzal a kiállítási anyaggal, amellyel a bucurestii nagy ipari kiállításban résztvett. Az aradi nagyvállalat első helyen áll a kiállító nehézipari vállalatok között és méltóképpen reprezentálja az ezer nehézség ellenére is, mindennel dacoló aradi ipart.

Méltó feltűnést keltett a kiállításon az aradi Assael László gépgyár pavillonja. Különösen kiemelkedik a cég márványhengerekkel ellátott csokoládé-gyártáshoz alkalmas hengerek, amely teljesen modern és higiénikus kivitelű. A gyár a cukorka-gyártáshoz szükséges valamennyi gépet készíti, valamint precíziós mérőeszközöket és precíziós mart fogaskerekeket. Az Assael-gépgyár kiállított gépei különösebb ismertetésre nem szorulnak, mert a nagy multa visszatekintő cég minden egyes hazai kiállításon megfelelő módon bizonyította be szakszerűségét, gyártmányainak megbízhatóságát. Ezen a kiállításon is a kitűnő hírnevnek örvendő gyár arról győzte meg a szakmai köröket, hogy az évtizedeken át megőrzött presztizsét állandóan emeli.

A gépipar kiállítási részében előkelő helyet foglal el a Hendl Ödön-cég, különösen precíziós fogaskerekeivel, autó- és mezőgazdasági gépekhez, villamosvasutaknál és textilgyáraknál szükséges gépfelszerelési alkatrészeivel kelt feltűnést. Kiváltság nagyméretű fogaskerekei vívták ki a látogató közönség elismerését, a 4—5 méter átmérőjű kerekai az egész országban egyedülállóak. A Hendl-gépgyár nemcsak az aradi és erdélyi, de országos viszonylatban kitűnően ismert neve a bucuresti-i kiállításon is a legelső között foglalt helyet és ezzel tulajdonképpen a nagymultú cég tradícióit igazolta be és tisztelte meg.

Feltűnik a Grundmann R. T. egész országban ismert csavar-gyártmányai, zárai, lakatjai és épületvasalásai, amelyekkel egyedül áll az országban.

A Kálmán Adolf-cég ezúttal különösen vas-hordókészítményeivel szerepel a kiállításon és aratja azt a széleskörű érdeklődést, amit a ezakmai körökben mindig magának mondhatott. Benzin- és petróleumtargoncái, szénlapátjai, különböző tartályai kívánják a felsorolást.

Az ipari kiállításról, az országos viszonylatban legelső cégek sorából természetesen nem maradhatott el az Ablonczy és Bustiu-cég sem, amely modern öntöző-autóival irányítja magára a figyelmet.

Arad iparának hírnevét öregbíti a Pfoma-késgyár nagyszerű kollekciója is.

Arad és a megye híres bútortipara, minthogy ebben a szakmában inkább kisipari üzemeink vannak, kevés számú kiállítóval van képviselve. Nagy

érdeklődést váltanak ki a Pancotal Faipar hajlított btorai. A nagyhirű Lengyel Lőrinc-cég nívós készítményei állandó bámulat tárgyát képezik. A Lengyel-cég köztudomásúlag udvari szállító és ezt a jellegét nem pusztán címként használja, mert valóban több ízben fordult a legmagasabb hely a nagyrabecsült aradi céghez. Legutóbb is, amikor a sinaiai kastély művészi berendezése díszszerűvé vált, a bútortípust érintő részt a Lengyel-cég junior főnökével végeztették el és a vállalat a legteljesebb mértékben meg is felelt a bejelentett bizalomnak.

Stilusos és nagyvonalú alkotásaival élénk érdeklődés középpontjában áll a Löbel és Ländemann lakberendezési vállalat kiállítása.

A Stiaszny-kaptafagyár, ez az egyre jobban terjeszkedő gyárüzem iparágának lendületes fejlődését igazolta be kollekcióival, amelyek úgyszólván egyedüliek a belföldi piacon.

A textilszakmában — a kiállítás legterjedelmesebb osztálya — állít ki az Aradi Textilgyár, Románia legnagyobb textilüzeme.

Eveken keresztül lépésről-lépésre lendült előre ez a nagy gyárvállalat, amely egyike Románia legjobban irányított, legnagyobb szakértelemmel vezetett gyáripari vállalatának. Kevés olyan vállalat van Romániának, amely ilyen tüneményes fejlődésre tekinthet vissza, mint ez a nagy gyár, amely megállást nem ismerve épült, terjeszkedett. Építkezések és beruházások, a munkásszám növelése jellemzik ennek a gyárvállalatnak útját a válság évein keresztül is, akkor, amikor minden vonalon a leépítés volt a jelszó.

Pompás anyaggal, nagyszerű teljesítménnyel tanuskodó kiállítási kollekcióval jelent meg az aradi Textilgyár R. T. a bucuresti-i ipari kiállításon, amely számára nem jelentett bemutatkozást a piac színe előtt, mert hiszen Románia legnagyobb textilgyár-üzemének már nem kell bemutatkoznia.

A Textilgyáron kívül a textilszakmában még a Stern Testvérek, a Tricotage, a Cucirini-féle cernagyár, az IKA harisnyagyár, az Aradi Vater-In-Par és a Téba szerepelnek.

A királyi pavillonban az élelmiszer-ipar nyert elhelyezést. Itt állított ki a Neuman Testvérek R. T., az aradi iparvállalatok egyik legrégebbike, az ország legnagyobb gőzmalom-üzeme, szesz- és élesztőgyára. Természetes és magától értetődő, hogy ez a komoly nagyvállalat nem maradhatott ki a bucuresti-i ipari kiállítás résztvevőinek sorából mint ahogyan az is természetes, hogy a Neuman Testvérek R. T. a kiállítók élcsoportjában foglalt helyet. A kiállításon résztvevő aradi gyárvállalatok egyik legtekintélyesebbike, amelynek már a háború előtti időkben is jól megalapozott, kitűnő hírneve volt országos vonatkozásban.

A kiállítás egyik legizlésebb pavillonja az aradi Csokoládé Királyé, amelynek készítményei nemcsak Aradon és a közvetlen környéken, hanem országsszerte ismertek és híresek. A Csokoládé Király méltó versenytársa a nagy regáti hasonló gyáraknak és ennek tulajdonítható, hogy a fővárosi kiállításon a Csokoládé Király a legelőkelőbb szerephez jutott.

Az élelmiszeripar kiállítói között kelt feltűnést az Aromat tejtermék-gyár is. A kiállítók között van még a Polychrom festék- és lakk-gyár, a Whitehouse keményítő gyár és a Baeder parfümgyár és az Azurol (Sídol) vegyitermékek gyára.

Az ország kézműipara nincs képviselve a kiállításon, kivéve néhány bucuresti-i kisipari üzemet.

KOMPROMISS.

Erich schwuermt: — Fraulein Marie, wer doch Ihre rosenroten Lippen küssen dürfte.

Meint Marie: — Das geht zwar nicht — aber ich gebe Ihnen gerne eine Ohrfeige mit meiner lilienweissen Hand.

Még ebben az évben parlament elé kerül az új ipartörvény, amely a kézműveskamara felállításáról is rendelkezik

Újra revízió alá kell venni a kamarák ötödik revíziós törvényét, mert rossz, túllőtt a célon és végrehajthatatlan...

Nincs egészen még egy fél esztendeje sem, hogy a törvényhozás tető alá hozta a földműves, valamint a kereskedelmi és ipari érdekképviseleti szervek legfontosabbjának, a Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kamaráknak szervezeti szabályzatát egy új kamarai törvényben, amely körül hónapokon át izgalmas harok és viták folytak. Aradtól előbb a Mezőgazdasági Kamarát, majd a Kereskedelmi és Iparkamarát akarta elragadni az új törvény és teljes erőfeszítéssel munkába kellett lépniök mindazoknak, akik e város érdekeit szívükön viselik, hogy elejét vegyék a törvénytervezet változatlan elfogadásának és annak, hogy Arad két fontos intézménnyel ne legyen újra szegényebb. Az intézmények megmaradtak az új törvény azonban, mely megfosztotta az intézményeket autonómiájuknak még attól a maradványaitól is, amellyel addig rendelkeztek, — életbe lépett a most

egy fél évvel az alkalmazás után kiderül, hogy a törvényes rossz, túllőtt a célon, végrehajthatatlan.

Ez már az ötödik kamarai törvény az egyesülés óta, csupa félbamaradt és be nem vált kísérletezéssel. Következik a hatodik, de semmi garancia nincs arra, hogy ez jobb, vagy szerencsésebb lesz az elődénél.

A jelenleg életben lévő törvény alapján a kihirdetéstől számított két hónap alatt kellett volna megejteni a választásokat, ezeket azonban nem tartották meg, mert a törvény rendelkezései nem bizonyultak végrehajthatóknak. A Kamarák élén ma is interimarbitrázságok állnak, mert az intézmények legnagyobb része képtelen választóinak jegyzékét úgy összeállítani, ahogy a törvény kívánja. Már kétszer elhalasztotta a minisztérium a választásokat, de el fogják halasztani harmadszor is, mert

a választói listák ma sincsenek készen és nem is készíthetők el, mert az új törvény teljesen összekuszálta a helyzetet.

A kormány ilyen körülmények között kénytelen módosításokat eszközölni a törvényben, amelyet annyi viszonyosság után keresztül-araszolt. A módosítás szükségét azzal fogják indokolni, hogy a Kamarák elégedetlenek az új törvénnyel, amely akadályozza őket működésük kifejtésében. Ez igaz, de igaz az is, hogy a törvényt azért kell módosítani, mert végrehajthatatlan.

A munkügyi minisztérium is két új törvényjavaslaton dolgozik. Egyik

az ipartörvények egységesítése,

amit az ország iparossága éppen másfél évtized óta sürget. Ezen a téren a sok részlet-munka és

SPARSAM.

„Weber trifft in Karlsbad den Specht und ihn, bei welchem Arzt er in Behandlung sei.“

Darauf meint Specht: — Mein Zimmernachbar hat ein Arzt. Wenn der zu ihm kommt, horch' ich an der Tür, und was er ihm verordnet, das tu ich nach. Was brauch' ich da einen Arzt für teures Geld?

néhány új törvény következtében teljesen zavaros helyzet uralkodik, amelyben senki sem ismeri ki magát még egy-egy tartomány határain belül sem; szinte városankint más és más az eljárás az ipari közigazgatás terén, nem is szólva azokról az eltérésekről, amelyekkel az ipari ügyeket nálunk, a regátban, Bessarábiában és Bukovinában kezelik.

Erdélyben iparos segéd sem lehet az, aki a

Elejét kell venni a hazai gyáralakítások sokszor sükségtelen, sőt káros elszaporodásának

A mai helyzet nem egyéb, mint tulzásba vitt vámvédelem. — Egyes szakmákat valósággal előzönlének a vállalkozók.

Mi volna a védekezés célravezető módja?

A bucaresti-i ipari kiállítás sikere szinte nagyobb a kíváncsnál vagy sükségesnél. Akármilyen gyors tempóban jött is létre ez a termelési demonstráció, akármennyire is nem teljes tükre az ország ipari képességeinek, helyesebben: minél kevesebb tökéletesen mutatja be az ország ipari kapacitását, annál inkább meggondolnivalóvá teszi: vajjon

nem volna-e indokolt bizonyos tekintetben gátat vetni az ipar további fejlődésének, az ipari inflációnak, nehogy tömeges bukásokra, valószínű ipari krachra vezessen a gyártelepek mértéktelen szaporítása

és a termelés korlátlan fokozása.

A helyzet ma csakugyan az, hogy a behozatal útjába rakott sok mesterséges és kényszerű akadály nagy keresletet idéz elő mindenféle iparokban.

A devizakorlátozások bármilyen rendszere hatásában egyenlő a túlzásbavitt vámvédelemmel.

Európai botrány lenne a vámok olyan fokú emeléséből, amely a devizakorlátozásokból, a behozatali kontingentálásból, a behozatali engedélyek megszerzésének költségeiből, a kompenzációs jutalékokból összetevődik. Egyedül a kompenzációs jutalékok — tehát a behozatalnak legegyszerűbb és legsimább módja is — 25 százalékkal drágítja a külföldi cikkeket, a behozatal egyéb szokásos költségein: vámon, szállításon, stb. kívül. Nincs benne túlzás, ha azt állítjuk, hogy az importálható külföldi áruk is ma legalább 100—150 százalékkal drágábbak, mint azok voltak volna normális időkben. A veszély pedig abban a körülményben rejlik, hogy a mai helyzet nem normális és megszűnik a valutáris bajokkal, illető-

regátban vagy Bessarábiában például mestori jogot nyerhet.

A képesítés, a tanonok alkalmazása, a segédi jogviszony, a telepengedélyek és bizonyos iparágak külön engedélyhez kötöttsége sohasem kezeltetett egységesen az ország egész területén, de a Munkakamara létesítése óta a káosz még nagyobb lett. Legfőbb ideje tehát egységes alapra hozni ezeket a rendezetlen kérdéseket és határozott intézkedéseket tenni a mai tájékozatlanságok helyére.

Ezzel egyidejűleg a munkügyi minisztérium beváltja azt az ígérteit is, amelyet a kézműiparosoknak a Munkakamara létesítése alkalmával tett:

felállítják a Kézműves Kamarákat.

A kisiparosok ma kétféle kamarában képeznek csónka testet: a Kereskedelmi és Iparkamarában és a Munkakamarában. Az új törvény a Kézműves Kamarák létesítésével megteremti a kisiparosság új érdekképviseleti szervét, amely arra is hivatva lesz, hogy a haldokló ipartestületi intézményt pótolja. A törvényt sok várakozással és reménykedéssel várja az iparosság.

leg ami ezeknek is forrása: a közép-európai helyzet valamilyen rendezésével együtt. Ha már most berendezkedünk új vállalatokkal a sükségleteink olyan ellátására, amely száz-kéteáz százalékos vámvédelem mellett képes termelni és ilyen védelem mellett még rentabilis, mi történik ezekkel a vállalatokkal, ha az exorbitáns védelem megszűnik és a külföldi áruk versenyképessége rendszeresen érvényesül?

A helyzet veszélyességét még egy érdekes körülmény fokozza: az embereknek az a tulajdonsága, hogy szívesebben járnak kitaposott úton, mint a járatlanokon.

Ha valakit boldogulni látnak valamelyik iparágban, nyomban tömegesen lépik el ugyanazt a termelési ágat,

úgy gondolkozva, hogy ha abban a másik boldogul és keres, miért ne kereshetne ő is? A kezdeményezés bátorságát, a találgatónyságot és az ötletet teljesen kihagyták a számításból s ennek a következménye az, hogy minden újabb vállalkozás nemcsak gyengébb auspiciumok mellett indul, de rontja a már meglévők esélyét is.

Igy áll elő az a helyzet, hogy bizonyos iparágakban hamarosan túltelermelés áll elő s az ilyen vállalatok léte már akkor is veszélybe kerül, amikor a rendkívüli viszonyok még tartanak. Közérdek tehát elejét venni a gyárak és iparvállalatok túltelermelésének vagy egyoldalú fejlődésének. Termelésünk már is ott tart, hogy

bizonyos iparágakban túltelermelés folyik, a mint ezt a bucaresti-i kiállítás igen beszédesen igazolja.

Természetes tehát, ha a minisztérium a termelés szempontjából a túltelermelés veszélyét gondolja és elejét akarja venni a korlátlan, szabad gyáralakításoknak. Arról van szó csupán, hogy olyan új vállalkozások létesítését és a meglévők közül azoknak terjeszkedését akadályozza meg, amelyek termelése teljesen fedí a belföldi sükségletet és exportra kilátás nincs. A kereskedelmi minisztérium kontingentáló bizottsága már utasítást is kapott arra, hogy ezekben az iparágakban

új gépek behozatalát ne engedélyezze.

A másik rendszabály: az iparfejlesztési segély takarékosabb kezelése olyan iparvállalatoknál, amelyeknek szaporítása nem kívánatos.

Mindaz természetesen nem jelenti az ország ipari fejlődésének mesterséges megakasztását, hanem annak csupán egészséges kritériumok szerinti való irányítását.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

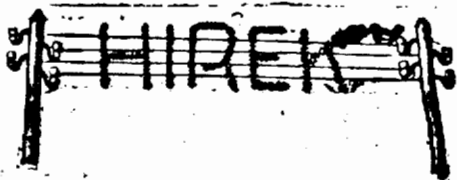
Precíziós szerzőmök készítése.

LADISLAU

ASSAEL

LÁSZLÓ

MŰKATOSSÁG Arad, Cal. Radnei 36. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetési négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves kötéseknél árengedmény.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Caminal Industriailor-Iparos Otthon.

— Új akció Aradon a kontéripítésszek ellen. Zabb István, városi átmeneti bizottsági tag kezdeményezésére a mérnöki hivatal újra foglalkozik az aradi építő iparban uralkodó kontár-kérdéssel. Zabb István formális beadványt intézett a város vezetőségéhez, rámutatva a tapasztalt anomáliákra és a hossz-kérdés gyors tisztázását kéri, miután azt hamarosan át a város megoldani képtelen volt. Ennek a beadványnak hatása alatt most már a mérnöki hivatal konkrét javaslatot fog kidolgozni és azt az építészeti bizottság elé terjeszti. A mérnöki hivatalhoz most egyébként hivatalosan megérkezett az a kimutató, amely közli, hogy az építészeti törvénynek megfelelően kik azok az okleveles építésszek és építőmesterek, akik tagjai az építész-kamarának. Ez a névsor a következő: Kooh Károly, Rácz Emil, Rafiroiu Szilveszter, Razel József, Steiner József, Reisz József, Szántay Lajos, Szömörkényi Rudolf, okleveles építésszek, továbbá Berecz János, Fenyves Károly, Graf Sándor, Kron Lennard, Maszni János, Madár Géza, Marian János, Steiner Jenő, Virág Kálmán építőmesterek.

— Beiratások a timisoarai Szabászati Akadémián. A timisoarai Szabászati Akadémia összes szaktanfolyamaiban való felvétel október 6-ig tart. Esti és nappali szaktanfolyamokra vonatkozó felvilágosításokat, valamint tanterveket naponta 8—13-ig és 15—19 óráig az Akadémia titkárságánál, Timisoara, P. Unirii 13. I. em.

JULIU LINK

Dentist—Fogász

diplome medaille

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6.
(v. Arany Szarvas-épület)

A borbély dilemmája

Írta: BODOR PAL

— Egy fél percig sem kell várni, kéremásson — kiáltják felém a körüli borbélynál ahol most vagyok először életemben —, tessék helyet foglalni, kéremásson.

Letülök a fal mellé, ahol már öten várnak. A mester és két segítje dolgozik. Soványképi, vézna úr haját nyírja a mester s miközben ollóját csattogatja, csak úgy dől belőle a szó:

— Na és mit tetszik szólni a módosított lakásrendelethez, Csutka úr? Képzem, hogy fixizetési alkalmazott létére mennyire fel tetszik háborodva lenni! Hát felháborító is ez, kéremásson, az embernek direkt ökölbe szorul a keze, persze most nem szorulhat ökölbe, mert haját vágok, de szabad óráimban egyebet se teszek, kéremásson, az ember már örült, hogy eltörölték azt a vacak liftpénzt és most megint visszaállítják, disznóság, kérem, az a lakó nem lopta a pénzt és hogy jövőre én ahhoz kérem, hogy fizetnem kelljen azért, hogy bemehessek a saját lakásomba? Ha ez így megy tovább, legközelebb már azért is fizetni kell, hogy az ember befordulhasson a konyhájára és rágyújt hasson a pipájára, kéremásson. Parancsol egy kis brillantint, Csutka úr? Ásszolgája, pénztár nyolcvan fillér marad, köszönjük szépen, tessék parancsolni helvet foglalni, Letenyei úr!

Itt az esős ősz!

régi ruháimat

Hoszipodár-hoz küldöm

át festem, vegyileg tisztítom.

Arad, Strada Stroiescu 13.
és Strada Eminescu 3

— Valuta-árfolyamok a vasutnál. Az Államvasutak igazgatósága október 1-i érvényre a következő valuta-árakat léptette életbe a vasuti pénztáraknál beváltásra kerülő idegen pénzek elszámolásánál: francia frank 6.70 lej, svájci frank 33.20 lej, arany frank 32.60 lej, belga frank 4.75, egy belgas 23.85, egy arany dollár 167.60, német márka 41.30, hollandi forint 69, egy cseh korona 4.20, norvég korona 26.45, svéd korona 26.95, dán korona 23.40, olasz lira 8.80, török lira 81.05, angol font 508, leva 1.25, zloty 19.20, szerb dinár 2.55, drahma 1.07, arany pengő 26.90, osztrák schilling 23.75 lej.

— Gyapju-rongy importja. A pénzügyminisztérium közlése szerint a vámhivataloknál egyre nagyobb mennyiségben kerülnek elvállalásra gyapju-rongy, vagyis nővényi textilanyagok rongyja elnevezés alatt külföldi küldemények, amelyek hulladék és rongy helyett kész textil-árakat tartalmaznak. Erre való tekintettel a vámhivatalok utasítást kaptak, hogy minden „hulladék” vagy „rongy” elnevezés alatt vámolásra kerülő küldeményt a legaprólékosabban vizsgáljanak meg s a kincstár megrövidítői ellen a legszigorúbban járjanak el.

Ajánljuk versenyen felülmúló géphajtó- és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, labtörő, grádi, butorszövet, plüss, arik, butortugó, mindenféle kárpitoskellékek. Zsák, zsineg, kötél, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyártmányok

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad, új Neuman ház

— Közzállítások Egyiptomba. A aradi Kereskedelmi és Iparkamara hivatalosan közli: A bucarestii egyiptomi konzulátus értesítése szerint november 10-én árlejtést tartóskola Célhára El Kibir-ben létesítendő szövetkezési tárgyak szállítására. Az árlejtés részletes feltételei megtudhatók a konzulátusnál (Bucuresti, Str. Cobălcescu 1.)

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Industriailor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restaurant cu cotizatiile lor, sa achite restanta in interesul lor propriu, fiindca in conformitatea §-lui 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adica daca membrul decede... la intre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente dupa urmatoari membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megrövidül, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 797. Sot. lui Francisc Kádár Ferencné, 793. Vad. lui Jacob Klieger Jakabné, 794. Vad. lui Ludovic Kovács Lajosné.

In grupa B. csoportban 788. Ist. Petkovics Jelka.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scadente pana la numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja igazgatósága ez uton közli a tagjainak, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban 712.

In grupa II. csoportban 809.

Totodată rugăm membrilor nostri, să se prezinte în biroul nostru spre preschimbarea carnetelor conform dispozițiilor statutelor noi apărute în No. 169. al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerint már életbelépett új alapszabály értelmében a könyvesek kisorsolása végett a Csoport irodájában megjelenő szíveskedjenek.

rem, külföldön ez nem létezik, Berlinben például minden lakónak saját kapukulcsa van és ez a helyes, kéremásson. Mert hogy jövőre én ahhoz kérem, hogy fizetnem kelljen azért, hogy bemehessek a saját lakásomba? Ha ez így megy tovább, legközelebb már azért is fizetni kell, hogy az ember befordulhasson a konyhájára és rágyújt hasson a pipájára, kéremásson. Parancsol egy kis brillantint, Csutka úr? Ásszolgája, pénztár nyolcvan fillér marad, köszönjük szépen, tessék parancsolni helvet foglalni, Letenyei úr!

Letenyei úr, kihez e szavakat intézi, a soron következő vendég. Jól táplált, pocakos úriember, a mester gyorsan lecsap rá:

— Mit tetszik szólni a módosított lakásrendelethez, Letenyei úr? Képzem, hogy többszörös háztulajdonos létére mennyire fel tetszik háborodva lenni! Hát felháborító is ez, kéremásson, az embernek direkt ökölbe szorulhat a keze, persze most nem szorulhat ökölbe, mert borotválók, de szabad óráimban egyebet se teszek, kéremásson. Visszaállították a liftpénzt, jó, ez rendben van, de miért csak hat fillér a liftpénz, miért nem tíz és húszfillér, úgy, mint azelőtt volt kérem? Mindig csak a lakót védik, kéremásson, a szegény háziurat kutyába se veszik, pedig a lakónak megvan a rendes fixe, ugyebár. de a háziurnak egyebe sincs, mint az a kis bizonytalan házbér, ami hol befolyik, hol nem és abból is lemegy a fele adóra, kéremásson. Még szép törik, hogy legalább a kapupénzt felemelték, de miért a házmester kapja, kéremásson? Hogy jön az a

háziúr ahhoz, hogy mikor az ő saját kapuja lesz kinyitva, azért a házmester zsebelje be a kapupénzt. kérem? Disznóság, kérem, külföldön ez nem létezik, kérem, Afganisztánban például minden kapunyitáért tíz rupiát kell fizetni, ez megfelel körülbelül három pengőnek és a háziurat illeti, kéremásson. És egyáltalán követelni kellene, hogy nemcsak a kapunyitáért és liftért fizessen az a piszok lakó, hanem a lépcső és a parkettakopásért is, elvégre az is a házhoz tartozik, kéremásson. Parancsol egy kis pudert Letenyei úr! Ásszolgája, pénztár negyven fillér marad, köszönjük szépen, tessék parancsolni helvet foglalni, nagyságos úr!

Ez a „nagyságos úr” nekem szól. Beülök a székre, a mester nyakamba köti a lepedőt, de látom, hogy nagy zavarban van. Lopva vizsgálom a tükörből, néhányat köhécse, aztán megszólal:

— Pardon, uraságodat még nem volt szerencsém kiszolgálni, kéremásson, ne tessék tolakodásnak venni, ha bátorodom megkérdezni: mivel tetszik foglalni, kéremásson?

— Fixizetési kettős könyvvél vagyok egy ecetgyárban — felelem rövid gondolkodás után —, főbérleti lakásom van a Szondy-uccában és van egy bérházam a Zuglóban.

A mesternek elborul az arca. Kedvetlenül a sarokba megy, átadja borotváját az egyik segédnek és halkán odasugja neki:

— Eriggy, Karcsi, borotválj meg te azt a pasat!

Tipogr. ERDÉLYI HIRLAP, nyomda.